

PARTIDUL LIBERAL

**mun. Chișinău, str. Nicolae Iorga 15
tel. 24 35 69, 22 80 97; fax. 24 35 69
www.pl.md
e-mail: liberal@pl.md**

**Prezentul Program este adoptat de
Congresul V al Partidului Liberal
din 1 decembrie 2018**

PROGRAMUL

PARTIDULUI LIBERAL

CUPRINS

Caracterul și obiectivele politice generale ale Partidului Liberal	3
Principiile reunificării - planul „Ghimpu”	3
Valorile liberale	5
I. Restabilirea și consolidarea statului de drept	8
<i>a. Reforma constituțională</i>	9
<i>b. Prevenirea și combaterea corupției</i>	10
<i>c. Libertatea economică și concurența</i>	11
<i>d. Libertatea de exprimare și independența reală a mediilor de informare</i>	11
<i>e. Reorganizarea administrativ-teritorială și cea a administrației publice</i>	12
II. Politica economică	13
1) <i>Măsuri pentru facilitarea Unirii</i>	13
2) <i>Dezvoltarea sectorului privat</i>	14
3) <i>Dialogul în domeniul economic</i>	15
4) <i>Politica monetar-creditară</i>	16
5) <i>Politica Bugetar-fiscală</i>	16
6) <i>Politica investițională în domeniul pieței de capital</i>	17
7) <i>Politica industrială și agricolă</i>	19
8) <i>Politici în sectorul energetic</i>	21
9) <i>Politica în domeniul dezvoltării rurale și modernizării satelor</i>	22
10) <i>Politica în domeniul infrastructurii drumurilor și transportului</i>	23
11) <i>Ocuparea forței de muncă</i>	24
12) <i>Colaborarea cu diaspora</i>	24
III. Politica în domeniul protecției sociale	25
IV. Politica în domeniul educației	26
V. Politica în domeniul sănătății	29
VI. Politica de susținere a tineretului și sportului	30
VII. Politica în domeniul culturii	33
VIII. Politica în domeniul protecției mediului	34
IX. Politica în domeniul relațiilor interetnice	36
X. Politica de securitate și politica în problema transnistreană	36
XI. Politica externă și integrarea europeană	39
XII. Tehnologia informației și comunicațiilor	42
XIII. Controlul activității Parlamentului, Guvernului și Președintelui de către cetățeni	44

CARACTERUL ȘI OBIECTIVELE POLITICE GENERALE ALE PARTIDULUI LIBERAL

Partidul Liberal este o formațiune politică de dreapta, ancorată doctrinar în familia liberalismului european, care militează pentru drepturile și libertățile fundamentale ale omului protejate constituțional, pentru consolidarea democrației și a statului de drept, pentru garantarea proprietății private, pentru inițiativa individuală, concurență și restrângerea rolului statului în economie, pentru economia de piață integrată în sistemul economic global, pentru prosperitate, respectul față de cetățean și familia sa, egalitatea șanselor, coeziune economică și socială.

Partidul Liberal militează pentru eliminarea tuturor consecințelor nefaste ale regimului comunist: doctrina, ideologia și simbolistica totalitară, extremismele politice, intoleranța, procesele de deznaționalizare continuate în forme ascunse, falsificarea identității naționale a românilor moldoveni, promovarea miturilor propagandistice ale vechiului regim.

Obiectivele politice generale ale PL sunt:

realizarea Unirii Republicii Moldova cu Romania, ca unica soluție de lichidare a consecințelor ocupației din 1812 și 1940, de asigurare a funcționării democrației, a statului de drept, a economiei libere și de prosperitate a cetățenilor, precum și de consolidare a suveranității, independenței, integrității teritoriale și unității naționale a poporului roman, cu toate comunitățile etnice minoritare conlocuitoare.

aderarea Republicii Moldova, prin Unirea cu România la: UNIUNEA EUROPEANĂ (UE) și ALIANȚA NORD-ATLANTICĂ (NATO);

asigurarea evoluției democratice a Republicii Moldova până la realizarea obiectivelor menționate mai sus și implementarea Acordului de Asociere, Acordului de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător, precum și a tuturor celorlalte acorduri cu Uniunea Europeană în acest sens;

continuarea luptei pentru afirmarea deplină a adevărului științific și istoric privind identitatea națională, identitatea de neam, istorie, limbă, cultură, spiritualitatea și destinul națiunii române ceea ce constituie o componentă fundamentală a apartenenței noastre la Uniunea Europeană și este garantul identității noastre europene.

PRINCIPIILE REUNIFICĂRII – PLANUL „GHIMPU”:

- Realizarea „reunificării dintr-o bucată”, fără etape intermediare și fără asimilări treptate;
- modelul german de reunificare de la 1989 va sta la baza reîntregirii;

- intrarea întregului teritoriu al actualei Republici Moldova sub jurisdicția integrală românească, adică acceptarea integrală a legislației românești actuale. Astfel, Republica Moldova sau Basarabia, după denumirea sa istorică, va deveni automat parte a UE și NATO ca fiind parte inseparabilă a României;
- validarea parlamentară a soluției de Reunificare în parlamentele de la Chișinău și București și apoi convocarea imediată a unui Parlament al României reîntregite;
- Capitala țării reîntregite va rămâne Bucureștiul;
- drepturile minorităților prevăzute în actuala legislație românească vor reprezenta garanția includerii și valorizării noilor minorități naționale în corpul social comun, după modelul de succes parcurs pentru minoritățile din România. Țara Mamă este recunoscută ca fiind printre cele mai avansate din UE în domeniul drepturilor minorităților;
- aducerea tuturor salariilor funcționarilor publici din actuala Republică Moldova la nivelul din România din prima zi;
- aducerea tuturor pensiilor din actuala Republică Moldova la nivelul celor din România din prima zi - renunțarea la principiul contributivității pensiilor din teritoriul actualei Republici Moldova pentru o perioadă de 20 ani. Adică timp de 20 de ani oamenii vor primi pensii la nivelul celor din România deși nu au cotizat din salariu la fel ca în Țară. Între timp, basarabenii deveniți cetățeni ai României vor cotiza la fondurile de pensii la fel ca toată lumea, iar după 20 de ani acest proces se va încheia prin aducerea la zi a contribuțiilor la fondul de pensii;
- dreptul companiilor de utilități și a operatorilor reglementați/licențiați de pe cele două maluri ale Prutului de a opera liber pe teritoriul național rezultat;
- valabilitatea tratatelor internaționale la care statul român este parte în prezent se va menține și pentru România reîntregită;
- unificarea instituțiilor naționale de tip Curtea Constituțională, Consiliul Concurenței, ANRE, Casa Națională de Asigurări de Sănătate, Casa Națională De Pensii, etc și modificarea organismelor de conducere după principiul proporționalității (cinci șesimi pentru actuala Românie și o șesime pentru actuala Republică Moldova);
- garantarea, pentru o perioadă de 20 ani, a unei reprezentări proporționale în noul Guvern (o șesime) pentru românii din actuala Republică Moldova;
- garantarea scrutinului parlamentar proporțional;
- garantarea alocării a cel puțin o șesime din fondurile structurale europene puse la dispoziția României pentru infrastructura și proiectele de dezvoltare de pe teritoriul actualei Republici Moldova;

- garantarea alocării, pentru o perioadă de minim 25 ani, a cel puțin o șesime din fondurile de investiții la nivel național pentru proiectele de pe teritoriul actualei Republici Moldova;
- unitățile administrativ-teritoriale pentru teritoriul actualei Republici Moldova vor deveni cele existente la zi în România, conform legislației românești în vigoare;
- crearea unui fond de investiții „Unirea”, în valoare de minim 5% din Produsul Intern Brut - PIB al României reîntregite, pentru o perioadă de minim 25 ani, destinat investițiilor în infrastructura și atenuării diferențelor de dezvoltare dintre teritoriul din stânga, respectiv dreapta Prutului.

VALORILE LIBERALE

Partidul Liberal promovează valorile liberale, ca principii fundamentale ale statului de drept și ale economiei de piață.

a) Libertatea individuală, respectul față de om și față de familie

Omul, persoana, individul se află în centrul preocupărilor noastre. Individul trebuie să aibă puterea de a alege și de a acționa în mod liber, fără intervenția abuzivă a statului, de a-și utiliza proprietatea și abilitățile după cum crede de cuviință, fără a leza interesele altor indivizi, ori distrugând mediul natural sau bunuri culturale. Individul trebuie să poată alege în mod liber o activitate lucrativă în sprijinul său, al familiei sale și al comunității, să își exprime neîngrădit ideile și să le valorifice, precum și să aibă acces egal la instruire și educație, care sunt esențiale pentru libertatea și participarea acestuia la viața economică și socială.

Acceptând și respectând pluralitatea stilurilor de viață, PL va implementa politici pentru consolidarea instituției familiei, ca premise importante ale dezvoltării individului, ca mediu de formare a caracterelor și de transmitere a cunoștințelor și deprinderilor practice necesare vieții.

b) Egalitatea șanselor

Libertatea economică și competiția creează indivizilor șanse egale în fața oportunităților, chiar dacă, în final, aceștia se diferențiază prin nivelul succesului obținut. Prin urmare, libertatea economică determină inegalitatea economică, dar acest proces are loc în cadrul creșterii continue a nivelului general de prosperitate.

Egalitatea șanselor se poate realiza doar în condițiile când există egalitate în fața legii, accesul liber la informațiile publice, transparența instituțiilor publice și judiciare, precum și o reală libertate în activitatea economică, în alegerea profesiei și a locului de muncă.

c) Proprietatea privată

Proprietatea privată este forma esențială de manifestare a libertății, de aceea proprietatea privată trebuie să fie consfințită și garantată prin lege. Proprietatea privată generează necesitatea și funcționalitatea stimulentei economice. Fără proprietate privată nu poate exista libertate economică. Totodată, fără proprietate privată nu există cointeresarea ca venitul să fie transformat în capital, iar fără capital nu există responsabilitate. Esența politică a tranziției de la economia centralizată, la economia de piață, poate fi sintetizată în trecerea de la proprietatea de stat majoritară, la proprietatea privată majoritară. Cu cât acest proces decurge mai repede, cu atât mai mult cresc șansele de a înfrânge subdezvoltarea economică. Concepția liberală afirmă principiul inviolabilității spațiului privat și respinge orice formă de limitare practică a proprietății private de către stat. De asemenea, concepția liberală susține restrângerea proprietății statului numai la domeniile strategice sau la acele domenii în care sectorul privat sau organizațiile civile înființate de cetățeni nu au șanse să obțină rezultatele scontate. De aceea, PL susține creșterea ritmului și extinderea ariei privatizărilor realizate la prețul pieței, fără nici o discriminare, considerând că vicierea procedurilor de privatizare concurențială și transparentă conduce la blocarea sau întârzierea efectelor benefice ale privatizării și a dezvoltării unor reale relații de piață.

d) Piața liberă concurențială

Piața liberă este forma cea mai eficientă de organizare a schimburilor permanente dintre indivizi, generate de interesele și nevoile acestora. Piața liberă generează competiția, în lipsa căreia nu se poate vorbi de libertate economică. Prin urmare, cetățenii pot beneficia de avantajele economiei de piață numai în prezența competiției ce obligă companiile să aibă costuri mai reduse și o calitate mai bună pentru mărfurile produse și serviciile prestate. Concepția liberală nu exclude stabilirea de către autoritatea publică a regulilor de joc pentru funcționarea eficientă a piețelor, pentru prevenirea și combaterea practicilor anticoncurențiale. În același timp, liberalismul se opune politicilor discriminatorii ale statului care susțin unele companii în detrimentul altora, prin contracte preferențiale, subvenții, amânări și anulări de impozite etc. Liberalismul se opune și menținerii monopolurilor care generează costuri mari și inegalitate economică între companii și, în primul rând, a companiilor business-ului mic și mijlociu. Liberalismul este adversarul natural al corupției, deoarece aceasta distorsionează funcționarea liberă a piețelor și pune indivizii și companiile în poziții inegale în fața oportunităților. Orice fel de politici și practici ale statului, de natură intervenționistă și discriminatorie, generează instabilitatea legislativă, alimentează corupția și distrug competiția și piața.

e) Spiritul întreprinzător

Spiritul întreprinzător este caracterizat de capacitatea de a rezolva rapid și eficient problemele, de a învinge greutățile în realizarea proiectelor asumate. Întreprinzătorii fac posibil progresul. Spiritul întreprinzător face diferența între cei ce pot și cei ce nu pot, între cei care merită mai mult și cei care merită mai puțin, nu numai în domeniul activității economice, dar și în cel al activităților sociale. Recunoașterea meritelor pentru cei cu spirit întreprinzător va determina schimbarea atitudinii oamenilor față de bunăstare. Calea corectă de creare a bunăstării individuale este prin spirit întreprinzător, competență, efort și succes, și nu prin furt, corupție, contrabandă, economie „subterană” sau prin pârgurile puterii.

f) Coeziunea economică și socială

Concepția liberală pornește de la realitatea că în dezvoltarea economică persistă probabilitatea ca anumite activități economice să intre în declin, după cum și unele regiuni pot rămâne în urmă, afectând atât viața cotidiană a oamenilor din zonele respective, cât și coeziunea economică și socială. De asemenea, în orice societate există oameni care, din motive independente de voința lor, nu se pot integra într-un sistem concurențial, necesitând sprijinul societății, mai ales cel al comunităților locale, pentru a găsi ocupații pe măsura aptitudinilor acestora sau, în ultimă instanță, prin includerea în forme de protecție socială, mai ales a categoriilor socialmente vulnerabile. Pornind de la această realitate, ca și de la principiile Uniunii Europene, concepția liberală nu exclude realizarea unor programe structurale pentru a susține, într-un timp limitat și cu respectarea regulilor de concurență, investiții în infrastructura fizică sau industrială a regiunilor rămase în urmă din punct de vedere economic, precum și programe pentru reconversia forței de muncă. PL are credința fermă că singura soluție reală pentru solidaritatea economică și socială este sporirea bunăstării indivizilor.

PL nu exclude politica de redistribuire a resurselor ca mijloc de atingere a obiectivelor coeziunii economice și sociale, dar consideră că cea mai eficientă formă de redistribuire este accesul cetățenilor la educație, la sistemele moderne de îngrijire și asigurare a sănătății și la cele de asigurări de pensii. Cetățenii Republicii Moldova trebuie să beneficieze de un sistem eficient de asigurări sociale în care se angajează în mod responsabil și să utilizeze toate oportunitățile prin care statul creează un mediu favorabil dezvoltării economice.

g) Statul - partener al sectorului privat în dezvoltarea economică, alocarea descentralizată a majorității resurselor

În concepția liberală, statul trebuie să exercite funcția sa protectoare, garantând libertățile indivizilor. Însă, această funcție a statului trebuie limitată, de regulă, numai la bunurile și serviciile care, în condiții de piață și competiție, nu pot fi asigurate de sectorul privat.

Statul trebuie să acționeze în limita puterii delegate de societate, în condițiile în care majoritatea resurselor financiare și naturale sunt alocate descentralizat prin mecanismele pieței libere, concurențiale. Alocarea eficientă a resurselor impune ca statul să fie neutru, adică să nu avantajeze o persoană sau un grup de persoane, în detrimentul altora. Prin politicile sale economice și sociale, în mod deosebit prin dereglementare, statul trebuie să creeze un mediu de afaceri favorabil, stabil și previzibil, fiind, în acest sens, un partener al sectorului privat în dezvoltarea economică. În același timp, statul, prin sectorul public, este un participant direct la viața economică. Singur sau în parteneriat cu sectorul privat, statul asigură bunurile publice fundamentale, cum sunt: securitatea indivizilor și a statului, protecția mediului natural, precum și servicii în domeniul sănătății publice, al educației, culturii, protecției persoanelor socialmente vulnerabile etc., fără de care nu este posibilă nici o societate civilizată. În viziunea liberală, administrația publică este redusă la dimensiunile sale normale, strict necesare, după criterii de eficiență, aflându-se în serviciul și sub controlul cetățenilor, ceea ce permite reducerea nivelului general al cheltuielilor publice și, corespunzător, al impozitelor și taxelor.

h) Libertatea schimburilor economice și culturale între statele care respectă drepturile fundamentale ale omului

Statul, individul și comunitățile locale prosperă pe măsura circulației libere a mărfurilor, serviciilor, capitalului, valorilor culturale și a persoanelor, într-un spațiu politic și geografic cât mai larg, dar în care se asigură protecția drepturilor fundamentale ale cetățenilor.

Numai respectând aceste valori și realizând Unirea cu România, ne vom putea integra în Uniunea Europeană și NATO, și doar astfel vom putea asigura restabilirea democrației, a statului de drept, a libertății și dezvoltării economice, ceea ce va permite omului de rând, dar și națiunii întregi să ajungă un nivel de securitate și prosperitate și să obținem un loc demn în familia europeană. Pana la realizarea Unirii, Partidul Liberal va continua promovarea obiectivelor asumate anterior cu privire la aderarea Republicii Moldova la UE și NATO, preluând legislația României, precum și bunele practici de aplicare, domeniu cu domeniu.

I. RESTABILIREA ȘI CONSOLIDAREA STATULUI DE DREPT

Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate de Constituție.

Pentru înlăturarea dictaturii instaurate, restabilirea și consolidarea statului de drept, pentru asigurarea unei funcționări mai bune a instituțiilor democratice, PL propune următoarele soluții:

a) Reforma constituțională

Constituția Republicii Moldova, adoptată de Parlament în anul 1994, nu conține pe deplin voința suverană a poporului ca manifestare de voință generală, care trebuie să o conțină Legea fundamentală a statului. Numeroase articole ale Constituției conțin formulări neclare, cu un dublu înțeles, produc confuzii în viața politică, aduc prejudicii dezvoltării democrației, realizării drepturilor fundamentale ale cetățenilor.

Partidul Liberal a elaborat proiectul unei noi Constituții a Republicii Moldova, conformă cu standardele europene în materie constituțională și națională.

Proiectul prevede:

- consolidarea statului de drept și a supremației legii;
- garantarea unei reale separații și a echilibrului puterilor în stat, prin consolidarea independenței puterii judecătorești;
- asigurarea funcționării corecte a Parlamentului, inclusiv reforma imunității parlamentare, în corespundere cu propunerile făcute de Consiliul Europei;
- respectarea drepturilor omului;
- adoptarea celor mai bune practici europene legate de funcționarea sistemului judiciar;
- asigurarea transparenței actului de justiție;
- consolidarea dialogului cu societatea civilă și implicarea acesteia în procesul de reformă;
- excluderea neutralității, prevăzută de art. 11 al Constituției, întrucât prevederea actuală împiedică aderarea Republicii Moldova la NATO;
- restrângerea dreptului la inviolabilitatea domiciliului și a corespondenței numai în condițiile stabilite de Constituție și nu în condițiile legii, cum este prevăzut în actuala Constituție;
- consfințirea limbii române ca limbă oficială;
- dreptul la restituirea de către stat a pierderilor materiale, cauzate cetățenilor prin infracțiuni, reieșind din faptul că statul este garantul respectării drepturilor omului, inclusiv al proprietății private (ulterior statul își va recupera pierderile prin acțiunea de regres către persoana vinovată);
- introducerea dreptului la moștenire, inclusiv a dreptului la moștenire a rudelor de orice grad, excluzând dreptul de moștenire al statului;
- reforma sistemului judecătoresc și a organelor de drept (Procuratura, Organele Afacerilor Interne, Serviciul de Informații și Securitate) în corespundere cu standardele internaționale și angajamentele Republicii Moldova (în particular ale acelor care rezultă din aderarea la Convenția Europeană pentru protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale),

excluzând dreptul constituțional de numire în funcție a Procurorului general de către Parlament, fapt ce ar corespunde exigențelor Consiliului Europei;

- transparența formării, administrării, utilizării și controlului resurselor financiare ale statului, ale unităților administrativ-teritoriale și instituțiilor publice;
- organizarea administrativ-teritorială a teritoriului Republicii Moldova sub aspect administrativ în comune, orașe, regiuni, inclusiv localitățile din stânga Nistrului, și unitatea teritorială autonomă găgăuză.

b) Prevenirea și combaterea corupției

PL va acorda în continuare o atenție deosebită politicilor de prevenire și combatere a corupției. Actualul cadru legislativ pe acest domeniu este deficitar și creează impedimente în aplicarea corespunzătoare a prevederilor legale.

Pentru a depăși aceste deficiențe sunt necesare următoarele măsuri:

- promovarea unui pachet de legi anticorupție și stat de drept, inspirat din legislația românească și cea mai avansată legislație europeană;
- publicarea imediată a tuturor rapoartelor și informațiilor existente despre cei care au comandat, executat și beneficiat de pe urma furtului miliardului din sistemul bancar moldovenesc. Sanționarea celor care au tergiversat și acoperit investigarea fraudei, asigurarea unor procese publice, transparente și echitabile pentru stabilirea adevărului și pedepsirea celor vinovați;
- abrogarea Legii amnistiei fiscale, care practic permite legalizarea veniturilor obținute prin fraudă și efectuarea de capitalizare de pe urma miliardului furat;
- investigarea concesiunii Aeroportului Internațional Chișinău, a privatizării companiei „Air Moldova”, precum și a celorlalte fraude și ilegalități comise de regim;
- continuarea luptei pentru edificarea statului de drept și asigurarea efectivă a egalității tuturor în fața legii, asigurând independența reală a judecătorilor și procurorilor;
- promovarea în continuare, în viața politică, inclusiv pe listele electorale, doar a persoanelor integre, care și-au demonstrat loialitatea față de lege;
- participarea la coaliții de guvernare, la nivel central și local, doar cu partide de sorginte democratică, care au aplicat lustrația propriilor candidați, excluzându-i, astfel, pe cei care au fost implicați în acte de corupție;
- asigurarea libertății economice a Republicii Moldova, prin combaterea economiei tenebre și ocrotirea mediului de afaceri de controalele abuzive și interminabile ale organelor de stat, monopoluri instaurate, atacuri raider etc.

c) Libertatea economică și concurența

PL va promova și susține libertatea economică și concurența loială ca principii fundamentale de desfășurare a activității economice în republică. În acest sens, politica PL va urmări:

- optimizarea cerințelor administrative prin aprobarea cadrului juridic relevant; implementarea și simplificarea schemei de raportare și a obligațiilor administrative; limitarea la minimum a numărului de licențe și autorizări necesare pentru inițierea activităților economice;
- simplificarea și stabilizarea legislației de care depinde funcționalitatea piețelor produselor, serviciilor, muncii și capitalului, astfel încât costul intrării și al ieșirii de pe piață, precum și cel al tranzacțiilor să se reducă;
- simplificarea procedurilor administrative de autorizare pentru inițierea /încetarea, licențierea și autorizarea unei activități economice, ca și pentru înregistrarea modificărilor privind statutul și acționariatul unei societăți comerciale;
- excluderea monopolului în toate domeniile și ramurile de activitate;
- diminuarea ponderii „economiei subterane”;
- dezvoltarea dialogului cu investitori și antreprenori privind modalitățile de îmbunătățire a climatului de afaceri pentru crearea unui mediu de afaceri potrivit.

d) Libertatea de exprimare și independența reală a mediilor de informare

Monitorizările interne și rapoartele internaționale atestă concentrarea presei în mâinile politicului și controlul audiovizualului practic în totalitate de regimul aflat la putere. Pentru promovarea unor mass-media libere și independente, Partidul Liberal va urmări:

- accesul liber și nelimitat în Republica Moldova la audiovizualul din România și invers;
- asigurarea liberei circulații a informației;
- consolidarea unui sistem dual echilibrat în audiovizual;
- asigurarea unei tranziții rapide și transparente către televiziunea digitală;
- păstrarea unui regim liber și deschis pentru Internet;
- asigurarea unui statut profesional mai puternic pentru jurnaliști;
- promovarea largă a competențelor media;
- asigurarea independenței editoriale a posturilor publice de radio și televiziune;
- modernizarea și profesionalizarea Companiei Publice „Teleradio-Moldova”, conform standardelor europene;
- depolitizarea CCA și a procesului de atribuire a frecvențelor;

- adoptarea unui nou Cod al Audiovizualului care ar reglementa: asigurarea independenței financiare reale a Companiei „Teleradio-Moldova”, inclusiv prin elaborarea și adoptarea unor bugete pentru o perioadă mai mare decât cea a guvernării, introducerea taxei pentru audiovizualul public, care va implica cetățenii în responsabilizarea audiovizualului public;
- dezbateră publică a Caietului de sarcini al IPNA Compania „Teleradio-Moldova”. Obligarea CO să prezinte rapoarte la fiecare șase luni, și nu doar în Parlament, ci și în cadrul unor evenimente publice speciale;
- introducerea obligativității unor audieri parlamentare anuale pe marginea activității CCA, cu rapoarte prezentate de toate părțile interesate, inclusiv de societatea civilă;
- includerea mecanismelor de responsabilizare a CCA în ansamblu și a fiecărui membru al CCA, pentru aplicarea prevederilor Codului Audiovizualului;
- excluderea și descurajarea utilizării de către autoritățile publice a mass-mediei în calitate de instrument de propagandă politică, precum și crearea de condiții egale de dezvoltare a mass-mediei, prin desființarea monopolului și a concentrării proprietății mass-media;
- elaborarea și implementarea unor mecanisme clare și transparente de utilizare a banilor publici în mass-media;
- asigurarea transparenței și accesului liber la informația cu privire la proprietățile mass-media, inclusiv asupra informației despre tirajele de presă și structurile de holding mass-media.

e) Reorganizarea administrativ-teritorială și cea a administrației publice

În viziunea PL, administrația publică trebuie să fie aproape de cetățean și în serviciul acestuia ceea ce presupune descentralizare conform cerințelor Congresului Puterilor Locale și Regionale și Consiliului Europei și asigurarea aplicării principiului european al subsidiarității pentru: consolidarea primăriilor – nivel de bază al administrației publice locale și pentru optimizarea celorlalte nivele ale administrației publice în vederea creării de județe (regiuni de dezvoltare) potrivit criteriilor elaborate în acest sens peste Prut.

Administrația publică locală (APL) trebuie consolidată și trebuie să-i fie asigurată autonomia decizională, financiară, fiscală, patrimonială etc. Competențele administrației publice locale, precum și formarea bugetelor acestora urmează a fi stabilite pornind de la experiența și modelul APL din România, pentru asigurarea exercitării activității de către APL în regim de putere publică, obținându-se astfel:

- creșterea eficienței funcționării aparatului administrativ, combaterea favoritismului și a corupției în rândurile funcționarilor publici;

- raționalizarea structurii aparatului administrației publice la toate nivelurile, în vederea creării unui cadru instituțional eficient și durabil, dedicat supremației legii și acordării unor servicii publice calitative populației;
- consolidarea administrației locale prin autonomia financiară și patrimonială;
- dezvoltarea unui serviciu public meritocratic, format din funcționari publici selectați, evaluați și promovați în baza calităților profesionale și performanței în îndeplinirea sarcinilor de serviciu;
- obținerea dreptului de a aplica direct la fondurile europene pentru proiectele necesare de dezvoltarea localității, preluând experiența APL din România și UE în acest sens.

Autoritățile publice județene (regionale) vor reprezenta o unitate intermediară administrativ-teritorială, situată la nivelul imediat următor statului și asupra orașelor și comunelor din județ (regiune). Acestea trebuie să fie autonome și să aibă administrații publice organizate la nivelul acestora, având dreptul și capacitatea efectivă de a gestiona și rezolva în nume propriu și sub responsabilitatea lor o parte importantă din treburile publice, în interesul colectivităților regionale pe care le reprezintă. Județele (regiunile) trebuie să fie în raport direct cu statul și conform principiului subsidiarității, statul va delega o parte din responsabilitățile sale județelor (regiunilor). Autoritățile publice regionale vor avea următoarele competențe:

- organizarea și administrarea serviciilor publice de interes județean (regional)
- adoptarea de programe și prognoze de dezvoltare economico-sociale pentru județ (regiune);
- administrarea patrimoniului județului (regiunii);
- administrarea rețelelor rutiere și a transporturilor de interes județean (regional);
- stabilirea impozitelor și a taxelor județene (regionale).

II. POLITICA ECONOMICĂ

PL pledează pentru promovarea politicilor economice libere, concurențiale, în cadrul unei economii funcționale de piață, atât în cadrul României reîntregite, cât și în UE, dar și în afară.

1. Măsurile pentru facilitarea Unirii:

- unificarea vămilelor (până la desființare), asigurarea controlului comun la toate punctele de trecere, ceea ce va duce la diminuarea corupției, creșterea transparenței, simplificarea și scurtarea timpului de trecere a râului Prut;
- înființarea fondului „Unirea”, care va avea drept scop acumularea resurselor financiare pentru recuperarea decalajelor, precum și proiecte investiționale și de dezvoltare a economiei în vederea apropierii de standardele din România și UE;

- extinderea investițiilor europene prezente în România, dincoace de Prut, ceea ce va duce la crearea locurilor de muncă, dinamizarea economiei și dezvoltare;
- interconectarea permanentă cu sistemul energetic din România, ceea ce va permite asigurarea securității energetice, posibilitatea procurării energiei electrice atât din est, cât și din vest, încetarea șantajului energetic al Federației Ruse. Construirea până în 2020 a liniei electrice de înaltă tensiune de 400 kV între Vulcănești și Chișinău, a unei stații electrice de tip back-to-back de 600 MW în Vulcănești – necesare pentru a uniformiza diferențele de voltaj între sistemul românesc și cel din RM;
- asigurarea posibilității tehnice de furnizare a gazelor naturale în volumul necesar (prin rețelele existente), în regim de revers din România, finalizarea construcției gazoductului Iași-Ungheni-Chișinău;
- elaborarea unui program privind atragerea de investiții străine cu valoare adăugată ridicată și reducerea barierelor economice, tehnice și administrative la intrarea pe piață pentru a face din Republica Moldova un spațiu de interes sporit pentru investitorii din România, UE, SUA etc;
- stimularea investițiilor românești, după modelul investițiilor germane în landurile estice, după reunificare, o injecție de capital în economie sau „stimulus”, care va duce la creștere economică;
- asigurarea infrastructurii rutiere la standarde UE, ca suport al activității economice și sociale pentru îmbunătățirea calității vieții;
- construcția unei linii feroviare cu ecartament european între Chișinău și Iași, prelungirea liniei de cale ferată existente pentru trenul „Unirea” de la gara „Socola” din Iași până la gara principală;
- reabilitarea și construcția de noi poduri peste Prut pentru asigurarea accesului rapid a mijloacelor de transport în toate zonele de pe cele două maluri ale Prutului;
- posibilitatea participării la proiecte precum „Intermarium”, „Cernavodă”, alte proiecte strategice, ceea ce va duce la asigurarea ireversibilității UNIRII.

2. Dezvoltarea sectorului privat

Sectorul privat este baza funcționării economiei, principala sursă de investiții, creștere economică și crearea locurilor de muncă. Urmează a fi îmbunătățit mediul de afaceri pentru toți operatorii economici, dar cu un accent deosebit pe întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri) PL își propune să optimizeze cadrul necesar consolidării acestui sector și consideră necesare:

- cultivarea spiritului de antreprenor prin intermediul sistemului educației publice și canalelor de informare în masă, prin promovarea succeselor economice ale indivizilor și stimularea inițierii de afaceri în scopul creșterii bunăstării individuale;
- încurajarea fondării întreprinderilor mici și mijlocii prin politici de dezvoltare teritorială, antrenând, în acest scop, autoritățile locale, pentru a crea centre de afaceri, parcuri industriale și tehnologice;
- crearea de condiții-cadru mai bune, prin schimbul de informații și de bune practice cu UE, contribuind astfel la îmbunătățirea competitivității. Această cooperare urmează să includă dezvoltarea parteneriatelor publice-privat, aspecte legate de mediu și energie, cum ar fi eficiența energetică și o producție mai ecologică;
- atragerea investitorilor în condiții de transparență pentru proiecte infrastructurale strategice;
- asigurarea concurenței libere și accesului liber la procesele economice a tuturor participanților din sectorul privat, public sau agenților economici externi;
- desfășurarea de activități în materie de promovare a exporturilor.

3. Dialogul în domeniul economic

PL va implementa următoarele politici pentru asigurarea cadrului economic necesar asigurării unei creșteri economice durabile:

- asigurarea transparenței piețelor (de capital, financiar, bunuri și servicii) – rol cheie al statului în implementarea unei economii de piață veritabile;
- asigurarea transparenței privatizării întreprinderilor industriale și restructurarea celor problematice prin atragerea investitorilor străini, folosind, în mod judicios, scutiri sau înlesniri fiscale;
- stimularea exporturilor prin protejarea producătorilor locali – exportatori;
- încurajarea producției tehnologiilor avansate prin crearea parcurilor tehnologice și a zonelor economice libere;
- asigurarea de garanții juridice pentru stimularea investițiilor;
- asigurarea securității energetice și alimentare;
- promovarea unei politici active de stat, orientate spre folosirea situației geopolitice favorabile, prin implicarea în proiectele internaționale regionale;
- încurajarea dezvoltării micilor afaceri prin susținere fiscală.

4. Politica monetar-creditară

PL își propune promovarea unei politici monetare active în vederea creșterii accesului la resursele creditare bancare și reducerea costului creditelor bancare prin încurajarea unei concurențe veritabile pe piețele bancare. În acest sens PL își propune:

- asigurarea stabilității macroeconomice, prin intermediul instrumentelor monetare existente, pentru a oferi un cadru adecvat promovării proceselor investiționale;
- orientarea politicii monetar-creditare spre crearea unui mediu macroeconomic mai avantajos producătorilor autohtoni, comparativ cu concurenții externi din regiune;
- stimularea cererii de consum intern, prin intermediul instrumentelor de politică monetară și majorarea accesului la sursele de finanțare;
- crearea unui mediu concurențial transparent pe piața financiar-bancară, pentru a stimula competiția și fair-play-ul.

5. Politica Bugetar-Fiscală

În contextul politicii bugetar-fiscale, programul PL prevede menținerea unui ritm echilibrat de ajustări bugetar-fiscale. În acest sens, statul trebuie să întreprindă măsuri în vederea implementării unor reforme reale și profunde a sistemului fiscal, urmărind:

- îmbunătățirea și sistematizarea documentelor în materie de reglementare referitoare la sistemele bugetare, contabile, de trezorerie și de raportare, precum și armonizarea acestora pe baza unor standarde internaționale, respectând totodată bunele practici aplicate în sectorul public României și UE;
- dezvoltarea continuă a planificării bugetare multianuale și alinierea la bunele practici ale UE;
- analizarea practicilor țărilor europene în ceea ce privește relațiile dintre bugetele țărilor respective pentru a îmbunătăți acest sector în Republica Moldova;
- încurajarea apropierei procedurilor de achiziții de practicile existente la nivelul UE;
- punerea în aplicare a principiilor bunei guvernante în domeniul fiscal, și anume, principiul transparenței, al schimbului de informații și al concurenței loiale în domeniul fiscal, la care au aderat statele membre la nivelul UE;
- îmbunătățirea și dezvoltarea regimului fiscal și a administrației fiscale din Republica Moldova, inclusiv consolidarea capacității de colectare și control, cu un accent deosebit pe procedurile de rambursare a taxei pe valoarea adăugată (TVA), pentru a evita acumularea arieratelor, pentru a asigura colectarea eficientă a impozitelor și pentru a consolida combaterea fraudei fiscale și a evaziunii fiscale;

- depunerea eforturilor pentru a consolida cooperarea și schimburile de experiență în combaterea fraudei fiscale, în special a fraudei de tip carusel;
- apropierea treptată a ratelor accizelor la produse din tutun, în măsura posibilului, ținând seama de constrângerile contextului regional, inclusiv printr-un dialog la nivel regional și în conformitate cu Convenția-cadru pentru controlul tutunului a Organizației Mondiale a Sănătății din 2003 (CCCT a OMS);
- îmbunătățirea în continuare a sistemului de control intern (inclusiv funcția de audit intern independentă din punct de vedere funcțional) în ceea ce privește autoritățile de stat și cele locale prin intermediul armonizării cu standardele și metodologiile internaționale general acceptate, precum și cu bunele practici ale UE;
- dezvoltarea unui sistem corespunzător de inspecție financiară, care va completa funcția de audit intern, fără a se suprapune însă acesteia, și va asigura controlul adecvat al veniturilor și al cheltuielilor publice pe parcursul unei perioade de tranziție și ulterior;
- stimularea competiției loiale, prevenirea și sancționarea practicilor anticoncurențiale, supravegherea eficientă a piețelor în care există monopoluri;
- evitarea dublei impuneri, aplicarea nediscriminatorie a TVA și a accizelor;
- promovarea unei politici fiscale echilibrate și încurajatoare pentru producători și investitori;
- gestionarea eficientă și transparentă a bugetului, a monedei naționale și a datoriei publice;
- asigurarea transparenței instituțiilor fiscale și vamale;
- consolidarea veniturilor, pasibile de acumulat din economia republicii, prin îmbunătățirea administrării fiscale, prin lărgirea bazei de impozitare, prin combaterea fraudelor fiscale și reducerea evaziunii fiscale, prin aplicarea unor strategii coerente de conformare fiscală;
- accelerarea procesului de descentralizare financiar-fiscală, asigurând, astfel, durabilitatea finanțelor publice, inclusiv a celor locale, și reducerea riscurilor bugetar-fiscale;
- promovarea reformelor structurale, în vederea constituirii unui sector public cu o situație financiară bună;
- ameliorarea controlului asupra executării bugetului prin aplicarea unor mecanisme de control financiar intern în cadrul instituțiilor administrațiilor centrale și locale.

6. Politica investițională în domeniul pieței de capital

PL își propune crearea condițiilor de îmbunătățire a climatului investițional, ceea ce presupune:

- a) Perfecționarea cadrului legislativ, în vederea asigurării activității investiționale, și anume:

- completarea legislației cu prevederi, care vizează: investițiile în capitalul fix, capitalul de risc, asigurarea și reasigurarea investițiilor;
 - susținerea de către stat a agenților economici din sfera productivă care, în scopuri investiționale, contractează utilaje.
- b) Perfecționarea cadrului instituțional ce asigură activitatea investițională, și anume:
- optimizarea activității instituțiilor de promovare, coordonare, monitorizare a investițiilor în regiunile defavorizate ale republicii;
 - introducerea funcției de evaluare și planificare a acțiunilor de îmbunătățire a rating-ului Republicii Moldova, evaluat de către agențiile internaționale de evaluare a climatului investițional și de afaceri;
 - înputernicirea Organizației de Atragere a Investițiilor și Promovare a Exporturilor din cadrul Ministerului Economiei, cu atribuții privind asistența companiilor autohtone și investitorilor străini la soluționarea disputelor investiționale și acordarea asistenței în vederea identificării, evaluării și diminuării riscurilor investiționale;
 - implicarea activă a investitorilor în programe educaționale pentru asigurarea capitalului uman calificat, necesar economiei Republicii Moldova.
- c) Stimularea activității investiționale prin:
- simplificarea reglementărilor privind inițierea și desfășurarea activităților investiționale;
 - consolidarea protecției drepturilor investitorilor;
 - majorarea investițiilor în infrastructura de afaceri prin utilizarea judicioasă a veniturilor, acumulate în bugetele de toate nivelurile;
 - extinderea spectrului de stimulente acordate investitorilor pentru orientarea capitalurilor în sectoarele productive ale economiei;
 - promovarea investițiilor private;
 - atragerea investițiilor, inclusiv a celor străine, destinate modernizării economiei prin intermediul inovării și transferului tehnologic;
 - asigurarea unui suport informațional, juridic etc. investitorilor, care sunt orientați spre efectuarea investițiilor strategice, vitale pentru economia autohtonă;
 - dezvoltarea fondurilor de investiții, de pensii private și companiilor de asigurări investiționale, ca alternativă a băncilor comerciale, în vederea furnizării de resurse investiționale pe termen lung;
 - crearea condițiilor de dezvoltare a fondurilor cu capital de risc;
 - crearea condițiilor pentru facilitarea accesului la Fondurile Europene.
- d) Îmbunătățirea funcționării pieței de capital prin:

- promovarea emisiunii instrumentelor de creanță, în scopul finanțării autorităților publice locale pentru diverse proiecte cu destinație socială și economică, ținând cont de faptul că resursele financiare alocate autorităților publice locale din contul bugetului de stat sunt plafonate și reduse;
- deetimizarea proprietății publice prin oferte publice în rândul populației, ceea ce ar contribui la majorarea numărului de deținători ai valorilor mobiliare și amplificarea volumului operațiunilor bursiere, respectiv, va crea un impuls în dezvoltarea pieței de capital;
- crearea condițiilor și promovarea contractelor futures pentru asigurarea producătorilor agricoli;
- crearea condițiilor pentru asigurarea accesului populației la tranzacționarea instrumentelor financiare on-line;
- crearea societăților de investiții financiare (SIF) sau reorganizarea companiilor de brokeri/dealeri existente în SIF-uri, precum și crearea în localități/raioane a unor agenții ale acestora, în vederea promovării investiții în valori mobiliare;
- scutirea unei părți din venit, de impozitul pe venit al persoanelor fizice, dacă venitul dat nu este consumat și este investit în instrumente financiare și investiționale (acțiuni, obligațiuni, alte hârtii de valoare, depozite, fonduri de pensii).

7. Politica industrială și agricolă

- România, dar și Republica Moldova au potențial ridicat în sectorul agricol, având a 6-a cea mai mare suprafață agricolă utilizată dintre țările UE. România este printre primii zece exportatori mondiali de porumb și de grâu. Prin unificarea celor două state românești, beneficiarii majori vor fi agricultorii din stânga Prutului;
- beneficierea directă de fondurile europene, inclusiv 200 euro pentru fiecare hectar;
- acordarea asistenței de implementare a proiectelor deja funcționale în România;
- deschiderea unei piețe vaste de realizare a produselor agricole, piața comună europeană având peste 500 de milioane de consumatori;
- îmbunătățirea modului de acordare a subvențiilor pentru exploatațiile mici, stimularea asocierii fermierilor, introducerea unei dimensiuni minime comerciale și a unor măsuri fiscale fixe;
- creșterea gradului de capitalizare a exploatațiilor agricole prin facilitarea accesului fermierilor la credite prin mecanisme de garantare a creditului agricol, stimularea utilizării sistemelor de irigații și modernizarea acestora, facilitarea accesului la fonduri europene și naționale relevante;
- subvenționarea fermelor de producere a laptelui de către stat în mărime de 100 %;

- creșterea gradului de pregătire profesională a fermierilor prin modernizarea și promovarea învățământului profesional și tehnic agricol, creșterea gradului de implicare a tinerilor în agricultură prin implementarea unor scheme de susținere a acestora (sau facilitarea accesului la fonduri europene relevante, oferirea de servicii adecvate de consultanță și formare profesională);
- crearea unui sistem de colectare, depozitare și valorificare a produselor agricole suficient accesibile fermierilor mici în regiunile de activitate și pe piață, a posibilităților de distribuire în spațiul rural;
- dinamizarea pozitivă a agriculturii ecologice prin crearea zonelor și regiunilor ecologice incluzând diversitatea produselor alimentare;
- agricultură suplimentar mecanizată, dotată cu agregate performante;
- reducerea evaziunii fiscale din sectorul agricol prin licențierea depozitarilor de cereale, optimizarea taxării în sectorul agricol, măsuri reglementare de reducere a evaziunii fiscale;
- dezvoltare rurală durabilă prin crearea infrastructurii moderne și investițiilor în domeniul agriculturii, promovarea inovării prin colaborare între universități, entități publice și private;
- lansarea de programe și investiții în domeniul irigațiilor ce vor crește substanțial suprafețele cu potențial productiv și randamentului pe unitatea de suprafață și a producției, apropiindu-le de valorile înregistrate în România;
- realizarea unui parteneriat între instituțiile și fermierii agricoli din România și cei din Republica Moldova, constând în pregătirea lucrătorilor din agricultură în vederea însușirii cunoștințelor specifice muncii lor;
- înființarea centrelor comune pe teritoriul României și Republicii Moldova de colectare și procesare a legumelor/fructelor/grânelor în vederea valorificării integrale a producției, evitarea pierderilor și creșterea veniturilor producătorilor agricoli;
- oferirea suportului de către stat pentru crearea de către producătorii agricoli a unui fond de asigurări, din care s-ar putea acoperi, parțial sau total, diferența de venit față de media ultimilor cinci ani (eliminându-se anul cel mai bun și cel mai slab), cu alimentarea acestui fond de către gospodăriile agricole (printr-o sumă stabilită pe hectar) și din bani publici, iar administrarea să revină statului, organizațiilor producătorilor agricoli sau fondurilor de investiții specializate, care să plaseze banii neutilizați pentru despăgubiri în investiții profitabile;
- implementarea măsurilor pentru impulsionarea activităților de consolidare a terenurilor agricole;

- dezvoltarea de Centre private autorizate care să pună la dispoziție servicii multiple în materie de consultanță;
- standardizarea și simplificarea contractelor de vânzare (colectare) a recoltei între gospodăriile țărănești și comercianții profesioniști;
- stimularea creșterii gradului de acoperire a consumului de alimente din producția internă;
- îmbunătățirea standardelor de viață în zonele rurale, asigurarea infrastructurii și a serviciilor de bază comparabile cu cele din zonele urbane;
- acordarea de subvenții agricultorilor, prin linii de creditare prin intermediul băncilor comerciale, cu dobânzi preferențiale, cu o componentă de grant, bani nerambursabili. Aceasta ar diminua deficitul bugetar și ar asigura o mai bună și mai eficientă distribuire și utilizare a resurselor financiare către sectoarele respective;
- liberalizarea pieței funciare și stabilirea unui preț normativ real al pământului, în funcție de bonitate și echilibrarea intereselor ambelor părți în procesul de vânzare-cumpărare a pământului;
- aplicarea unui sistem eficient de bariere tarifare și tehnice, elaborat conform rigorilor comerciale internaționale, pentru protejarea pieței interne;
- promovarea unui sistem de subvenționare a agriculturii transparent, corelat cu necesitățile din sectorul agrar
- consolidarea capacităților administrative la nivel central și local, în planificarea, evaluarea și punerea în aplicare a politicilor în conformitate cu reglementările și cu cele mai bune practici ale UE;
- promovarea modernizării și a caracterului durabil al producției agricole;
- schimbul de cunoștințe și de bune practici referitoare la politici de dezvoltare rurală pentru a promova bunăstarea economică a comunităților rurale;
- îmbunătățirea competitivității sectorului agricol și a eficienței și a transparenței piețelor;
- promovarea unor politici în domeniul calității și a mecanismelor lor de control, în special indicațiile geografice și agricultura ecologică.

8. Politici în sectorul energetic

- Interconectarea asincronă cu sistemul energetic european (prin cel din România), ceea ce va permite Republicii Moldova să beneficieze de o situație unică la nivel regional - să poată procura energie electrică atât din est, cât și din vest, să pună la dispoziție sistemul său energetic pentru transportul energiei electrice între piețele mari din est și vest;
- interconectarea permanentă cu sistemul energetic din România, ceea ce va permite asigurarea securității energetice, posibilitatea procurării energiei electrice atât din est, cât

și din vest, încetarea șantajului energetic al Federației Ruse. Construirea până în 2020 a liniei electrice de înaltă tensiune de 400 kV între Vulcănești și Chișinău, a unei stații electrice de tip back-to-back de 600 MW în Vulcănești – necesare pentru a uniformiza diferențele de voltaj între sistemul românesc și cel din RM;

- asigurarea posibilității tehnice de furnizare a gazelor naturale în volumul necesar (prin rețelele existente), în regim de revers, atât din Ucraina, cât și din România, finalizarea construcției gazoductului Iași-Ungheni-Chișinău;
- posibilitatea participării la proiecte precum „Intermarium”, „Cernavodă, alte proiecte strategice, ceea ce va duce la asigurarea ireversibilității Unirii;
- aplicarea unei taxe „de solidaritate” pentru consumul resurselor energetice, care ar constitui sursa de formare a fondului de subsidiare a consumatorilor vulnerabili, prin sistemul existent de protecție socială;
- promovarea generării energiei electrice din surse regenerabile, chiar de către consumatori, la locurile lor de consum;
- infrastructura energetică, inclusiv proiecte de interes comun, pentru a diversifica sursele și furnizorii de energie și rutele de transport în mod eficient din punct de vedere economic și ecologic, printre altele prin facilitarea de investiții finanțate prin împrumuturi și granturi;
- îmbunătățirea și consolidarea stabilității și a securității pe termen lung a furnizării și a comerțului cu energie, a tranzitului și a transportului de energie, pe o bază reciproc avantajoasă și nediscriminatorie, în conformitate cu normele UE și cu cele internaționale;
- promovarea eficienței energetice și a economiei de energie, printre altele în ceea ce privește performanța energetică a clădirilor, precum și dezvoltarea și sprijinirea surselor regenerabile de energie în mod economic și ecologic;
- reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, inclusiv prin proiecte în domeniul eficienței energetice și al energiei din surse regenerabile.

9. Politica în domeniul dezvoltării rurale și modernizării satelor

Dezvoltarea rurală va fi accelerată, pentru a diminua disparitățile teritoriale în dezvoltarea socio-economică și pentru a reduce numărul de zone considerate a fi cele mai sărace și nedevelopate. În acest scop vor fi întreprinse următoarele măsuri:

- acordarea asistenței în asigurarea localităților rurale cu documentație de urbanism, precum și la elaborarea planurilor de urbanism și de amenajare a teritoriului, pentru promovarea dezvoltării durabile și armonioase a regiunilor, localităților și teritoriilor;
- asigurarea localităților cu acces la rețeaua drumurilor publice asfaltate;

- atragerea investitorilor în localitățile rurale prin acordarea facilităților fiscale, diminuarea CAS-ului întreprinderilor care își vor desfășura activitatea pe teritoriul satelor;
- refacerea și dezvoltarea infrastructurii de bază, respectiv: drumuri, apă, canalizare, gazificare și gestionare a deșeurilor;
- modernizarea și dezvoltarea rețelelor energetice, promovarea utilizării resurselor energetice regenerabile specifice zonei rurale;
- crearea facilităților pentru tinerii specialiști în scopul încadrării în câmpul muncii în mediul rural;
- direcționarea investițiilor străine și republicane către localitățile rurale;
- extinderea serviciilor medicale în mediul rural, prin crearea oficiilor medicilor de familie și acordarea stimulentei de stabilire în mediul rural;
- dezvoltarea agroturismului, ecoturismului, promovarea artei populare și a tradițiilor culturale locale;
- corelarea politicilor publice de dezvoltare sectorială: infrastructură și transporturi, creșterea ocupării forței de muncă, dezvoltare rurală, educație și sănătate, mediu și promovarea parteneriatului public-privat în scopul excluderii diferenței dintre nivelul de trai din zona rurală și cea urbană.

10. Politica în domeniul infrastructurii drumurilor și a transportului

În domeniul infrastructurii drumurilor și transportului, PL va acționa pe următoarele direcții:

- conectarea viitoarei autostrăzi Târgu-Mureș – Iași – Ungheni la infrastructura rutieră de dincoace de Prut;
- construcția liniei feroviare cu ecartament european între Chișinău și Iași, prelungirea liniei de cale ferată existente pentru trenul „Unirea” de la gara „Socola” din Iași până la gara principală;
- transformarea Aeroporturilor din Chișinău și București în hub-uri regionale pentru interconectarea direcțiilor est – vest;
- elaborarea și implementarea unui sistem nou de întreținere a drumurilor;
- crearea/modernizarea rețelelor de transport de interes local, pentru creșterea și îmbunătățirea legăturilor între localitățile urbane și cele rurale;
- crearea unor sisteme informatice inteligente de monitorizare on-line a traficului rutier pentru creșterea gradului de încredere și atractivitate a transporturilor;
- elaborarea unui sistem de planificare, monitorizare și management al transportului intermodal de marfă, utilizând fluxurile de marfă (republicane, internaționale și de tranzit);

- elaborarea unui Program Național privind utilizarea biocombustibilului (biogaz, biodiesel), care va duce la diminuarea poluării;
- promovarea și încurajarea utilizării transportului electric ecologic și nepoluant, facilități la import și înmatriculare, formarea rețelei de încărcare a bateriilor etc;
- implementarea tehnologiilor noi la reabilitarea drumurilor;
- elaborarea și implementarea Strategiei Securității Rutiere, conform cerințelor Comisiei Europene.

11. Ocuparea forței de muncă

Obiectivele prioritare ale acestei politici se orientează spre creșterea gradului de ocupare a forței de muncă, îmbunătățirea mobilității angajaților, a calității locurilor de muncă și a condițiilor de muncă, informarea și consilierea angajaților, combaterea sărăciei și a excluziunii sociale, promovarea egalității între bărbați și femei și modernizarea sistemelor de protecție socială.

În scopul ameliorării situației pe piața forței de muncă, promovării politicilor active, atingerii unei ocupări cât mai depline și reducerii șomajului, îmbunătățirii calității și creșterii productivității muncii, consolidării coeziunii și incluziunii sociale, îndeosebi prin combaterea oricăror forme de discriminare pe piața muncii, Partidul Liberal își propune:

- să promoveze o mai bună anticipare a cererii de competențe;
- să promoveze politici în vederea diminuării cotei economiei informale, prin acordarea facilităților fiscal angajatorilor;
- să revadă sistemele de remunerare și să diversifice pachetului salarial, prin introducerea de beneficii suplimentare acordate de către angajator ;
- să faciliteze suplینirea cu cadre tinere a locurilor vacante în zone economic și social mai puțin favorizate;
- să faciliteze sporirea numărului de persoane angajate pe cont propriu, prin lansarea de noi afaceri private;
- să opteze pentru asigurarea prestării unor munci în condiții decente, care să corespundă cu principiile ergonomice de confort optimal și siguranță maximală;
- să contribuie la majorarea treptată a pensiilor și indemnizațiilor pentru a asigura unui nivel de trai decent.

12. Colaborare cu diaspora:

- PL va susține diaspora în menținerea și promovarea identității etno-lingvistice, în consolidarea relațiilor cei de acasă;

- va promova modificarea legislației pentru asigurarea exercitării dreptului de vot: electronic, prin corespondență etc;
- va pleda pentru elaborarea mecanismelor alternative care să aibă drept scop convingerea cetățenilor stabiliți permanent în alte state să deschidă afaceri în Republica Moldova;
- va promova un mecanism de identificare și de eficientizare a remitențelor;
- va iniția elaborarea unui Program de încurajare a micului business, în scopul facilitării fiscale a persoanelor care au inițiat afaceri proprii în primii ani de activitate antreprenorială;
- va iniția înființarea centrelor de cultură națională în țările de reședință ale diasporei, va iniția un program special privind susținerea artiștilor aflați peste hotare, asigurând participarea acestora la diverse evenimente internaționale;
- va pleda pentru semnarea și ratificarea de către Republica Moldova a Convenției ONU privind protecția drepturilor tuturor lucrătorilor emigranți și a familiilor acestora;
- va lansa inițiative unilaterale din perspectiva aflării cetățenilor Republicii Moldova pe teritoriul acestora și atragerii investițiilor străine;
- va reevalua și iniția procesul de creare a consulatelor și consulatelor onorifice în regiunile cu un număr mare de cetățeni.

III. POLITICA ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI SOCIALE

Politica PL în domeniul protecției sociale constă în:

- reformarea sistemului de protecție socială, prin sporirea transparenței în utilizarea fondurilor de asigurări sociale;
- elaborarea și implementarea de politici sustenabile pentru redresarea demografică, creșterea natalității și speranței de viață a populației;
- controlul eficient al migrației interne și externe, pentru a evita lipsa acută de forță de muncă;
- asigurarea protecției sociale cetățenilor aflați peste hotare, prin semnarea acordurilor bilaterale, privind securitatea socială;
- majorarea salariilor, pensiilor, indemnizațiilor și altor retribuții, pentru a corespunde cheltuielilor reale ale unei familii, raportate inclusive, la minimul de existență;
- includerea prioritară a problemelor legate de familie (educația copiilor, îngrijirea vârstnicilor și persoanelor cu dizabilități, cât mai aproape de familie) în agendele de dezvoltare locale, regionale și naționale;
- implementarea de politici eficiente în domeniul protecției drepturilor copilului;
- dezvoltarea măsurilor de protecție a copiilor, bazate pe principiul comunității, în special în localitățile rurale;

- dezvoltarea politicilor de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități;
- reforma sistemului de pensii din RM, pentru reducerea inechităților, cu racordate la principiile de asigurări sociale;
- susținerea sistemului privat în protecția socială, inclusiv fonduri private de pensii;
- promovarea parteneriatelor public-private în domeniul protecției sociale;
- creșterea rolului societății civile în procesul decizional și a programelor de protecție socială;
- armonizarea legislației din domeniul protecției sociale la standardele din România și UE.

IV. POLITICA ÎN DOMENIUL EDUCAȚIEI

Începând cu 1990, domeniul Educației din Republica Moldova a beneficiat de sprijin major din partea României care oferă anual mii de burse pentru elevi, studenți, masteranzi, doctoranzi, schimb de cadre didactice etc. De asemenea, în ultimii ani, Guvernul României a finanțat reparația a circa o mie de grădinițe și a dotat școlile cu microbuze școlare. De-a lungul timpului au fost și donații generoase de carte. Această contribuție este extrem de valoroasă, după zeci de ani de naționalizare și falsificare a limbii române, a istoriei, a identității.

Studierea aprofundată a limbii române și a istoriei românilor la toate nivelurile școlare, rămâne a fi o prioritate distinctă pentru sistemul educațional. Vom promova limba română nu doar ca limbă oficială, ci și ca limbă de comunicare între minoritățile naționale.

Integrarea sistemelor educaționale de pe cele două maluri ale Prutului reprezintă garanția unității naționale pe viitor.

Viziunea liberală în domeniul educației pornește de la garantarea primordialității educației într-o societate civilizată. Asigurarea accesului la educație de calitate pentru toți cetățenii, indiferent de gen, etnie, confesiune religioasă, este un drept fundamental al fiecărui cetățean. În acest concept, statul vine să sprijine învățământul obligatoriu până la ciclul gimnazial și accesul la celelalte trepte ale sistemului educațional: liceu și studii superioare.

PL pledează pentru promovarea educației pentru democrație în instituțiile de învățământ, care va contribui la pregătirea civică a cetățenilor, capabili să se integreze în societate atât din punct de vedere profesional, cât și din punct de vedere civic.

Ne dorim tineri creativi, energici și cu spirit de inițiativă, care vor profita de oportunitățile oferite de noile cunoștințe și tehnologii pentru a asigura un viitor social, cultural, economic și de mediu sustenabil, care, în anii lor de școală, vor continua să dezvolte valorile, cunoștințele și competențele care le vor permite să trăiască o viață plină și care le vor aduce satisfacție. Ne dorim tineri siguri pe sine, conectați, pro-activi, și care vor învăța pe tot parcursul vieții.

Ne dorim cetățeni educați în baza unui set de valori ca să împărtășim și acționăm în baza acestor valori, capabili să conviețuim și să prosperăm. Educația trebuie să încurajeze tinerii să tindă spre excelență, prin stabilirea unor scopuri ambițioase și perseverare în fața dificultăților, inovație, analiză și curiozitate, prin gândire critică, creativă și reflexivă, echitate, prin corectitudine și dreptate socială, comunitate și participare pentru binele comun, sustenabilitate ecologică, care include grijă față de mediul înconjurător, integritate, care înseamnă onestitate, responsabilitate, răspundere, etică, și să se respecte pe sine, pe alții și drepturile omului.

În scopul sporirii calității în educație este nevoie de întreprins următoarele acțiuni:

- restabilirea prestigiului profesiei de învățător și profesor, prin alinierea condițiilor de activitate și salarizare la cele din România, cu posibilitatea accesării de fonduri europene pentru proiecte de studii (la ora actuală salariile în acest domeniu sunt la nivelul de 500 de Euro și mai mult);
- preluarea curiculei școlare a programelor de studii în școlile și universitățile din România și implementarea lor în instituțiile de învățământ de dincoace de Prut;
- crearea unor condiții adecvate procesului de învățare, asigurarea unui trai decent pentru toate cadrele didactice, respectarea de către toți actorii implicați în procesul educațional a Codului de Etică a Profesorului;
- fortificarea politicilor de stat în educație, pentru ajustarea curriculum-ului cu materii care vor viza preponderent stilul deductiv de predare (dezvoltarea gândirii critice, profilarea și dezvoltarea intensă a culturii economice în scopul creșterii economice mai intense);
- calcularea Ratei Profitului din Investițiile în Educație și analiza minuțioasă a acestui indicator pentru avansarea luării deciziilor în domeniul politicilor educaționale;
- promovarea unei politici educaționale de stat accentuată pe încurajare, și nu pe descurajare sau intimidare;
- excluderea oricăror forme de opresiune în procesul educațional și de evaluare;
- promovarea învățământului bilingv, în limba română și una din limbile Europei occidentale (engleza, franceza, germana, italiana, spaniola etc), asigurarea cunoașterii de către un elev a cel puțin două limbi străine, la absolvirea scolii;
- elaborarea și aplicarea unui mecanism de stat de recunoaștere a performanței educaționale/a creditelor academice, ale autodidacților la toate nivelurile educaționale;
- sistemul educațional va deveni un bun public pentru toată societatea, fără excepții, cu măsuri întreprinse argumentate exclusiv științific;
- extinderea cercetărilor științifice cu privire la identificarea tipurilor de personalitate a copiilor, de la vârstă timpurie, în scopul creării bazei științifice mai solide pentru

perfecționarea relevanței curriculare și impulsționarea avansării productivității educaționale;

- perfecționarea politicilor educaționale ca precondiție a securizării echității sociale și a bazei științifice pentru asigurarea șanselor egale pentru copiii din toate categoriile sociale.

Cooperarea în domeniul cercetării

În toate economiile avansate, sectorul Cercetare/Dezvoltare (SCD) se consideră factorul absolut inevitabil al dezvoltării, iar autonomia universitară - *o valoare socială supremă* – care este respectată exclusiv de orice formațiune politică care vine la guvernare și își dorește cu adevărat prosperitate poporului pe care-l reprezintă.

Pornind de la experiența proprie, dar și de la experiența universitară și academică a României, PL pledează pentru integrarea celor două medii sub auspiciile Academiei Române și continuarea dezvoltării domeniilor prin următoarele acțiuni:

- cercetarea, elaborarea și aplicarea unor metode științifice de evaluare a valorii adăugate, produse de Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare (CNAA) în sectorul C/D în economia republicii;
- studierea celor mai progresiste practici de evaluare, atestare și decernare a gradelor științifice în domeniul academic și C/D;
- elaborarea și dezbateră publică a criteriilor de constituire a rating-ului universităților din Republica Moldova, în baza principiului pertinentei interesului din educație și C/D;
- elaborarea unei metode, în baza experienței internaționale, de estimare a ratei inovaționale anuale și a coeficientului de contribuție al universităților în dezvoltarea economiei;
- ajustarea bazei de indicatori și a datelor statistice necesare pentru estimarea ratei profitului din investițiile în educație (RPE);
- politica educațională și de pregătire a calificărilor în economie se va face după criteriul considerației sistemelor științifice și practicilor educaționale aplicabile în țările cu cea mai înaltă rată inovațională din lume;
- cercetarea și aplicarea celor mai progresiste elaborări științifice și practici cu privire la capitalizarea relațiilor dintre guvernare și diaspora;
- elaborarea unui mecanism de creștere a numărului de burse acordate de stat pentru studii universitare;
- elaborarea unui mecanism de îmbunătățire a accesului tinerilor și altor categorii de cetățeni la credite comerciale, în scopul obținerii a studiilor universitare în republică și peste hotarele ei;

- încurajarea și susținerea economică a cercetărilor care vor asigura baza științifică a analizei randamentului structurilor de stat/bugetării de performanță, și a altor actori sociali care activează în sectorul C/D, prin optica contribuției la creșterea ratei inovaționale;
- efectuarea analizei eficienței investițiilor în domeniul C/D.

V. POLITICA ÎN DOMENIUL SĂNĂTĂȚII

Realizarea Unirii presupune integrarea sistemului de sănătate din RM cu cel din România, accesarea fondurilor europene sub formă de granturi pentru reabilitarea și dotarea cu echipament a spitalelor din RM, alinierea salarizării și remunerării muncii medicilor și a întregului personal din domeniu, la standarde mult mai înalte, comparabile cu cele europene, acoperirea prin polița de asigurare medicală a tratamentului pentru mult mai multe afecțiuni, acces la tehnologii de ultimă ora etc. Aceasta va presupune și următoarele schimbări în domeniul sănătății:

- majorarea sistemică a alocărilor financiare în sistemul național de sănătate din RM;
- promovarea politicilor de maximă eficiență în sporirea veniturilor salariale ale angajaților din sistemul de sănătate, bazate pe capacități și performanțe profesionale;
- stoparea migrației lucrătorilor medicali din sistemul de sănătate al RM prin elaborarea și implementarea mecanismelor socio-economice motivante și eficiente;
- reformarea structurală a sistemului național de sănătate cu corelarea acestuia la necesitățile reale ale populației RM;
- implementarea reformei AMP cu oferirea suportului guvernamental metodologic și motivațional în demararea acesteia;
- reformarea sistemului spitalicesc din RM în conformitate cu practicile regionale și internaționale, bazate pe accesul populației la servicii medicale spitalicești de înaltă calitate;
- informatizarea sistemului național de sănătate cu implementarea tehnologiilor IT integrate;
- modernizarea continuă a bazei tehnico-materiale a instituțiilor medicale încadrate în sistemul național de sănătate cu dotarea acestora cu tehnici și tehnologii medicale de înaltă performanță;
- actualizarea cadrului normativ legal în vederea acordării autonomiei veritabile IMSP, întru eficientizarea managementului instituțional;
- implementarea practicilor regionale și internaționale de sporire a managementului calității serviciilor medicale prestate în cadrul sistemului național de sănătate;
- diversificarea mecanismelor de promovare a politicilor de atragere a investițiilor în sistemul național de sănătate, inclusiv prin dezvoltarea parteneriatelor publice/private în domeniu;

- elaborarea, aprobarea, implementarea și dezvoltarea programelor naționale de termen mediu și lung de prevenire a maladiilor transmisibile și nontransmisibile în rândul populației RM;
- fortificarea strategică a domeniului sănătății publice în RM, prin crearea Institutului Național pentru Sănătate Publică;
- reglementarea prin actualizarea politicii de gestionare a medicamentelor în sistemul de sănătate național, cu asigurarea populației cu medicamente calitative, eficiente și accesibile;
- fortificarea multidimensională a asigurărilor medicale, inclusiv a celor private, în RM;
- elaborarea, aprobarea și implementarea protocoalelor clinice de diagnostic și tratament UNICE pentru sistemele de sănătate din RM și România;
- integrarea completă a serviciului 112 cu serviciul SMURD din România;
- dotarea serviciului medicinei de urgență atât cu utilaj de performanță cât și cu cadre medicale, ce ar micșora mortalitatea în cazurile de urgență;
- salarizarea angajaților din sănătatea publică la nivelul angajaților din sistemul general de sănătate;
- armonizarea și corelarea legislației și a standardelor pe domeniul sănătății din RM la standardele din România și a țărilor membre UE.

VI. POLITICA DE SUSȚINERE A TINERETULUI ȘI SPORTULUI

Tinerii reprezintă un potențial considerabil al dezvoltării societății și o investiție în viitor. Prioritatea PL este implicarea tinerilor în viața publică și realizarea schimbării prin promovarea lor. În condițiile tranziției spre o nouă etapă politică a Republicii Moldova prin Unirea cu România, PL va contribui la formarea unei noi generații de politicieni.

PL va încuraja autoritățile publice și sfera privată în aplicarea unor politici cu impact în rândul tinerilor. Este vital să oferim tuturor tinerilor posibilitatea de a-și realiza la maximum potențialul.

Aceasta presupune nu numai investirea în tineret, dar și responsabilizarea tinerilor prin promovarea autonomiei acestora și a potențialului lor de a contribui la dezvoltarea durabilă a societății.

De asemenea, aceasta implică o mai bună cooperare între politicile pentru tineret și politicile relevante din alte domenii, în special educația, ocuparea forței de muncă, incluziunea socială, cultura și sănătatea. În acest scop, PL are următoarele obiective:

- promovarea programelor românești și europene de tineret;

- promovarea convingerilor de responsabilitate și încurajarea implicării active a tinerilor în dezvoltarea localităților în care trăiesc ceea ce va duce la crearea unei comunități bazate pe valori comune: tinerii vor deveni cetățeni activi, participativi, responsabili, productivi și loiali față de comunitatea din care fac parte;
- promovarea votului de la 16 ani;
- încurajarea colaborării intersectoriale la nivel oficial, între tinerii din localitățile din RM și România;
- dezvoltarea și promovarea programelor școlare, de învățământ profesional și superior către necesitățile și solicitările personale din comunitate;
- asigurarea recunoașterii diplomelor la nivel european;
- stabilirea unui mecanism de colaborare cu autoritățile locale, mediul privat, între organizațiile neguvernamentale și politice de tineret cu implicarea în centrul procesului de dezvoltare urbană și rurală;
- promovarea mobilității tinerilor în domeniul academic/educațional;
- crearea unei Comisii guvernamentale între Republica Moldova și România pentru a facilita titlul de "Chișinău - Capitala Europeană a Tineretului între cele două maluri de Prut";
- înfrățirea a Consiliului Național al Tineretului din Moldova cu Consiliul Tineretului din România pentru a avea o viziune clară și strategică pentru promovarea UNIRII și adevărului istoric;
- implicarea, apărarea și promovarea drepturilor tinerilor români-basarabeni din RM și din străinătate, în vederea participării active a acestora la viața comunităților lor și împărtășirea acestor experiențe în mediul tineretului;
- promovarea oportunităților de învățare non formală prin diversificarea metodelor de educare non formală a tinerilor;
- consultarea și implicarea tinerilor la elaborarea politicilor educaționale și ministeriale;
- stabilirea și dezvoltarea de noi parteneriate între universități din Republica Moldova și din străinătate, astfel încât un număr cât mai mare de studenți să poată avea acces la stagii de formare și de studiu în străinătate, prin introducerea principiului „student cu cel puțin un an de studiu într-o altă universitate românească sau europeană”;
- în instituțiile de învățământ: elaborarea și editarea de cursuri, manuale, publicații științifice, materiale de informare și instruire, reviste, albume, broșuri în limba română;
- respectarea și facilitarea incluziunii sociale inclusiv din grupurile vulnerabile și a celor afectați de migrația persoanelor apropiate;
- organizarea de conferințe, simpozioane, congrese, mese rotunde, seminare etc. pe diverse domenii de interes pentru tineri;

- introducerea limbii străine (franceză, engleză, germane etc.) pentru întreaga perioadă de licență a învățământului superior. Instituțiile de învățământ superior, să prevadă în curricula universitară studierea cel puțin a unei limbi străine pe parcursul întregii perioade de licență, măbind numărul grupelor de studiere a specialităților într-o limbă străină prin acordarea de locuri bugetare și burse;
- dezvoltarea antreprenoriatului în rândul tinerilor;
- promovarea voluntariatului ca instrument de dobândire a experienței de muncă;
- adoptarea unui program de credite ipotecare pentru tineri, cu susținerea statului la dobânzi de până la trei ori mai mici față de cele actuale;
- aplicarea unui sistem de creditare pentru tineri, în special din mediul rural, care vor să înceapă o afacere și încurajarea lor prin scutirea de impozite pe termen de 3 ani la începutul activității;
- suplimentarea numărului de locuri la buget în instituțiile de învățământ superior de stat;
- asigurarea studenților cu locuri în cămine. Renovarea actualelor cămine și construcția căminelor în sistem de parteneriat public-privat. Încurajarea și sprijinirea investitorilor pentru construirea unor cămine studențești private;
- acordarea reședinței în localitățile de studiu pe baza carnetului de student, indiferent dacă locuiesc sau nu în cămine;
- realizarea unei reforme în domeniul sistemului de burse prin reglementarea legală a burselor private, pentru a încuraja persoanele juridice din sectorul privat să susțină financiar elevii din învățământul profesional, liceal, universitar, precum și doctoranzii;
- sporirea investițiilor în bazele sportive prin implicarea administrației publice locale și a întreprinzătorilor autohtoni;
- promovarea recrutării și instruirea tinerilor în vederea plasării în câmpul muncii a personalului calificat în străinătate;
- înființarea și administrarea de puncte de informare și consiliere între tinerii din RM și România;
- dezvoltarea sportului de masă prin promovarea educației fizice în școală, familie și societate;
- asigurarea accesului gratuit la bazele sportive publice pentru tinerii din familiile cu venituri mici;
- crearea condițiilor pentru practicarea sportului de către persoanele cu handicap, organizarea unor competiții republicane ale sportivilor cu handicap, dezvoltarea sportului de performanță pentru persoane cu handicap și participarea celor mai buni sportivi la competiții internaționale;

- crearea grupelor sportive în cadrul instituțiilor de învățământ preșcolar;
- susținerea de către stat și promovarea tinerilor care înregistrează succese remarcabile în activități sportive pentru a dezvolta sportul de performanță;
- promovarea probelor sportive naționale;
- elaborarea unui nou mecanism de finanțare pentru sport în bază unui fond financiar specializat.

VII. POLITICA ÎN DOMENIUL CULTURII

Cultura este un element al identității naționale, dar și unul al incluziunii sociale. Cultura este o baricadă în fața amenințărilor populismului, xenofobiei și fanatismelor de toate genurile.

Societatea are nevoie de artă, alături de educație, pentru a-și dezvolta spiritul critic cetățenesc, pentru a se bucura de libertatea individuală și colectivă. Democrația se construiește cu cetățeni activi, stăpâni pe toate mijloacele unei exprimări libere, capabili să înțeleagă lumea în care trăim și implicați direct în schimbarea ei în bine.

Partidul Liberal, fiind promotorul valorilor liberale perene – libertatea individuală și progresul social, optează pentru statornicirea unei societăți *sănătoase, sigure, tolerante și creative*.

Domeniul culturii nu trebuie perceput doar ca un consumator de resurse, ci și un factor important al dezvoltării sociale, un instrument prin intermediul căruia pot fi soluționate diverse probleme, inclusiv de ordin social-economic.

În acest sens, procesul cultural este privit de către Partidul Liberal ca un factor important de dezvoltare comunitară, modernizare și sustenabilitate, de identitate, coeziune și integrare, fiind, totodată, și exponentul calității vieții cetățenilor.

Cultura se află în centrul proiectului european și constituie cheia principiului „unității prin diversitate” a Uniunii Europene.

Respectul diversității culturale, conjugat cu capacitatea de a se reuni în jurul valorilor comune, constituie garanția păcii, prosperității și solidarității.

Apartenența la spațiul cultural european și construirea identității culturale europene impune o abordare inter-sectorială pentru armonizarea obiectivelor economice, comerciale, sociale cu cele culturale.

Pentru dezvoltarea culturii, Partidul Liberal propune drept scop *asigurarea în Republica Moldova a unui mediu cultural modern, dinamic și diversificat, care presupune:*

- combaterea fenomenului de deznaționalizare, prin consolidarea identității culturale românești ca parte integrantă a identității culturale pan-europene;
- modernizarea societății prin promovarea creativității artistice și a mobilității artiștilor;
- crearea unui sistem eficient de gestiune a proceselor de conservare și punere în valoare a patrimoniului material și imaterial;
- crearea condițiilor și mecanismelor favorabile dezvoltării industriilor culturale, prin asigurarea unei competiții corecte, a relațiilor concurențiale libere și protejarea drepturilor de autor;
- promovarea diversității culturale și a dialogului intercultural, inclusiv prin implicarea activă în viața culturală a Republicii Moldova a cetățenilor aflați cu traiul în străinătate;
- promovarea imaginii culturale a Republicii Moldova în spațiul european, prin facilitarea circulației lucrărilor și produselor culturale;
- rentabilizarea activității instituțiilor de cultură, prin asigurarea unui management cultural eficient;
- reformarea sistemului și principiului de finanțare a culturii pe bază de proiecte și priorități majore, inclusiv prin implicarea largă a uniunilor de creație și ale altor reprezentanți ai societății civile la formarea și repartizarea bugetului alocat procesului cultural;
- instituirea unui sistem transparent și participativ de administrare a procesului cultural;
- eficientizarea proceselor de administrare, analiză și monitorizare a mediului cultural, prin implementarea largă a tehnologiilor informaționale în domeniul culturii;
- dezvoltarea ascendentă a procesului cultural în teritoriu, prin valorificarea potențialului cultural local, constituirea centrelor polivalente de informare și comunicare comunitară în baza instituțiilor de cultură din mediul rural.

VIII. POLITICA ÎN DOMEDIUL PROTECȚIEI MEDIULUI

Partidul Liberal declară domeniul mediu drept subiect de prioritate maximă, militând pentru redefinirea locului și rolului acestui sector în paradigma de politici și cea instituțională a Guvernului.

Întru asigurarea dreptului cetățenilor Republicii Moldova la un mediu curat, PL își propune următoarele acțiuni prioritare:

- dezvoltarea unor mecanisme eficiente privind creșterea nivelului educației și culturii ecologice a cetățenilor, inclusiv prin încorporarea educației ecologice în sistemul de educație formală, precum și prin asigurarea accesului la instrumentele și materialele

adecvate pentru educația ecologică nonformală și informală. Educarea viitoarelor generații prietenoase mediului și climei;

- definitivarea reformei instituționale, prin restructurarea autorității centrale de mediu și a autorităților subordonate, pentru dezvoltarea capacităților de implementare a politicilor în sectorul de mediu și de gestionare a componentelor de mediu;
- implementarea unor politici intersectoriale și locale în vederea adaptării la schimbările climatice în toate sectoarele economiei, în conformitate cu responsabilitățile asumate de Republica Moldova în cadrul Acordului pentru Climă de la Paris;
- încurajarea și promovarea energiei din surse alternative, regenerabile și nepoluante;
- conservarea și protecția solului, principală resursă naturală a Republicii Moldova, realizarea acțiunilor necesare stopării deșertificării;
- extinderea suprafețelor de păduri până la 15% din teritoriul statului și a ariilor naturale protejate de stat până la 8%, precum și asigurarea managementului eficient și durabil al ecosistemelor naturale. Protecția zonelor umede și a biodiversității. Protecția sporită a faunei sălbatice, în vederea conservării și dezvoltării acesteia;
- dezvoltarea și consolidarea cadrului legal în vederea menținerii interdicției de export a masei lemnoase neprelucrate sau prelucrate sumar;
- conservarea și protejarea resurselor principale de apă. Internaționalizarea măsurilor de protecție a fluviului Nistru, în vederea asigurării cu apă potabilă a cetățenilor statului nostru. Protejarea și conservarea pentru generațiile viitoare a rezervelor subterane de apă. Dezvoltarea și implementarea unui plan privind reabilitarea râurilor mici cu ecosistemele aferente;
- creșterea substanțială a alocațiilor pentru realizarea accesului cetățenilor la sisteme sigure de alimentare cu apă potabilă de calitate și la servicii de sanitație;
- protecția aerului atmosferic. Adoptarea în legislație a acțiunilor stimulatoare ce ar încuraja schimbarea treptată a parcului de automobile, principala sursă de poluare a aerului atmosferic;
- dezvoltarea infrastructurii regionale de colectare, reciclare, tratare și valorificare a deșeurilor menajere solide dar și a deșeurilor periculoase;
- dezvoltarea și modernizarea sistemului de avertizare a populației în privința fenomenelor meteorologice extreme;
- dezvoltarea unui plan complex privind prevenirea, protecția și diminuarea efectelor inundațiilor.

IX. POLITICA ÎN DOMENIUL RELAȚIILOR INTERETNICE

PL promovează o politică europeană, liberală, față de toate grupurile etnice care locuiesc pe teritoriul Republicii Moldova, preluând în acest sens bunele standarde și practici de peste Prut. Protejarea drepturilor minorităților naționale, în armonie cu populația românească a statului, este o prioritate a PL. Partidul Liberal consideră că politica statului și atitudinea populației românești majoritare față de grupurile etnice din Republica Moldova nu poate fi decât una europeană, democratică și tolerantă, garantându-le și asigurându-le condiții adecvate de incluziune socială prin:

- integrarea lingvistică nestingherită a tuturor reprezentanților minorităților etnice din republică;
- păstrarea, afirmarea și dezvoltarea identității etnice, culturale, religioase și lingvistice, prin studierea în limba maternă în școlile primare și trecerea treptată la studierea în limba oficială română la celelalte trepte ale sistemului educațional, pentru a asigura minorităților acces liber la educația în una din limbile Uniunii Europene;
- eliminarea oricărei forme de extremism, șovinism, antisemitism;
- combaterea discriminării;
- încurajarea dialogului interetnic.

X. POLITICA DE SECURITATE SI POLITICA ÎN PROBLEMA TRANSNISTREANĂ

PL pledează pentru construirea unui sistem de securitate de tip democratic, o condiție fundamentală pentru o bună guvernare și pentru garantarea libertății și prosperității individului.

Politica de securitate a trebuie să se bazeze acțiuni orientate spre promovarea și protejarea intereselor naționale prin identificarea, prevenirea și contracararea amenințărilor și a riscurilor cu impact asupra securității statului: problema separatismului transnistrean, prezența ilegală a forțelor militare ale Federației Ruse și tensiunile din zonă de securitate, corupția sărăcia, subdezvoltarea economică și dependența energetică, factorul criminogen, instabilitatea sistemului financiar-bancar, insecuritatea informațională, problema demografică și acutizarea fenomenului migrației, sănătatea populației, calamitățile naturale, poluarea mediului, accidente tehnogene.

PL va acționa pentru eficientizarea activității tuturor instituțiilor din sectoarele de apărare, securitate și ordine publică și perfecționarea mecanismelor de control democratic civil asupra acestora.

PL consideră că pentru a asigura securitatea, bunăstarea și libertatea cetățenilor săi, obiectivul major în domeniul asigurării securității Republicii Moldova îl constituie integrarea deplină în structurile politice, economice și de securitate europene și euroatlantice prin aderarea la Uniunea

Europeană și Organizația Tratatului Atlanticului de Nord. PL consideră că Unirea Republicii Moldova cu România, deziderat care constituie prioritatea absolută a PL, este unica cale care ne va asigura apartenența la UE și NATO.

PL se pronunță pentru excluderea neutralității, prevăzută de art. 11 al Constituției, întrucât prevederea actuală împiedică aderarea Republicii Moldova la NATO. Speranța că prin proclamarea neutralității, se va atinge obiectivul retragerii forțelor armate de ocupație de pe teritoriul Republicii Moldova, nu a fost realizat până în prezent și s-a lovit constant de refuzul Federației Ruse de a evacua armata sa, în pofida angajamentelor asumate și a poziției exprimate de comunitatea internațională.

După aderarea României la NATO, luând în considerare că Ucraina, care se află în război nedeclarat cu Federația Rusă, urmare a anexării Crimeii și a conflictului din Donețk și Lugansk, are o politică fermă de integrare în structurile europene și euroatlantice, Republica Moldova, reprezentând un sector de câteva sute de kilometri al frontierei euro-atlantice în Europa de Est, capătă o importanță geostrategică semnificativă. PL consideră că, în contextul geopolitic actual o cooperare mai activă cu NATO este o necesitate obiectivă și iminentă pentru asigurarea judicioasă a securității, iar autoritățile Republicii Moldova trebuie să valorifice potențialul pe care îl oferă vecinătatea sa cu Alianța Nord-Atlantică, să se renunțe la principiul neutralității și să atingă integrarea deplină a Republicii Moldova în NATO, ceea ce va sigura securitatea, bunăstarea și libertatea cetățenilor săi.

PL își propune realizarea unui sistem modern de asigurare a ordinii și securității publice, capabil să asigure servicii publice de calitate pentru protecția persoanei, siguranța societății și statului, apt să își îndeplinească misiunile și atribuțiile specifice. Acest obiectiv urmează să fie atins cu plasarea accentelor pe sporirea integrității, asigurarea controlului democratic civil asupra sistemului și combaterea corupției din sistem, creșterea nivelului de încredere a populației în sistemul de asigurare a ordinii și securității publice, dezvoltarea politicilor instituționale de imagine, transparență și comunicare.

PL va urmări ca autoritățile din sectoarele de apărare, securitate și ordine publică să-și exercite atribuțiile în mod profesionist, în conformitate cu legea și se pronunță împotriva afilierei la interese particulare sau deservirii acestor interese de către aparatului administrativ ale acestor autorități.

PL va acorda o atenție deosebită pentru:

- asigurarea bugetării corespunzătoare pentru structurile din sectoarele de apărare, securitate și ordine publică;
- edificarea unor parteneriate strategice și promovarea unor relații reciproc avantajoase cu România, Uniunea Europeană, Ucraina, Statele Unite ale Americii;

- intensificarea cooperării internaționale în vederea preluării bunelor practici ale statelor UE pentru edificarea unui sistem de securitate de tip democratic, funcțional;
- participarea Republicii Moldova la eforturile globale, regionale și subregionale de promovare a stabilității și a securității internaționale, prin utilizarea activă a cadrului de cooperare cu UE (inclusiv participarea la misiuni în cadrul Politicii de Securitate și Apărare Comună a UE), a cadrului de cooperare multilaterală oferit de ONU, Consiliul Europei, NATO, Inițiativa Central Europeană, Procesul de Cooperare din Sud-Estul Europei, de alte organizații și inițiative internaționale relevante, precum și participarea în cadrul programelor și inițiativelor orientate spre prevenirea și reglementarea conflictelor regionale și a celor interne, spre soluționarea problemelor de securitate globală și regională cu impact asupra securității naționale, spre combaterea terorismului internațional, contracararea crimelor transfrontaliere, prevenirea degradării mediului ambiant și bolilor contagioase, a proliferării armelor de distrugere în masă, spre eliminarea sărăciei și promovarea dezvoltării etc.;
- dezvoltarea interoperabilității și capacităților necesare prin participarea la operațiuni internaționale umanitare, de pacificare, ca parte a procesului de dezvoltare și de profesionalizare a Forțelor Armate, dar și de contribuție la asigurarea păcii și stabilității internaționale;
- prevenirea și combatere a corupției din sectoarele de apărare, securitate și ordine publică.

PL consideră că, politica de securitate este un element indispensabil în cadrul național de politici, o expresie și un indicator al identității politice și culturale al statului. Opțiunea PL este cea a identității românești, ceea ce înseamnă identitate europeană și euro-atlantică.

În problema transnistreană, PL consideră că integrarea europeană a Republicii Moldova prin unirea cu România trebuie să devină un stimulent important în procesul de soluționare a problemei transnistrene, diferend care poate fi rezolvat doar după retragerea armatei Federației Ruse de pe teritoriul ocupat al Republicii Moldova.

Beneficiile acestui proces trebuie să transforme malul drept al Nistrului în unul atractiv pentru cetățenii de pe malul stâng, astfel fiind catalizat procesul de apropiere firească între oamenii de pe ambele maluri.

PL pledează pentru modificarea formatului de negocieri, Tiraspolul urmând să fie exclus din proces, iar Federația Rusă să fie recunoscută drept parte în conflict, așa cum reiese din Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în dosarul Ilașcu și alții contra Republicii Moldova.

PL consideră absolut necesară schimbarea accentelor în procesul de negocieri în vederea reglementării problemei transnistrene. Toate discuțiile trebuie să pornească de la examinarea

subiectelor din așa-numitul Coș III, adică a subiectelor politice și abia după aceasta să fie examinate subiectele de ordin economic, social, umanitar etc.

PL pledează pentru avansarea dialogului cu Ucraina pe problema asigurării controlului frontierei de stat de către autoritățile constituționale pe segmentul transnistrean.

PL va insista pe retragerea forțelor armate și a arsenalului militar al Federației Ruse de pe teritoriul ocupat al Republicii Moldova și pe schimbarea formatului forțelor de pacificare într-o misiune europeană sau internațională (sub mandat UE, ONU).

PL va promova acțiuni de informare a cetățenilor de pe ambele maluri ale Nistrului privind activitățile autorităților constituționale în procesul de reglementare a problemei transnistrene, ca instrument de contracarare a falsurilor și propagandei.

XI. POLITICA EXTERNĂ ȘI INTEGRAREA EUROPEANĂ

Politica externă a PL se va axa pe protejarea intereselor naționale ale Republicii Moldova, pe construcția unor alianțe și parteneriate externe în măsură să garanteze independența, suveranitatea și integritatea teritorială a statului, Unirea cu Romania, aderarea la Uniunea Europeană și NATO, relații economice reciproc avantajoase, protecția cetățenilor Republicii Moldova aflați la muncă peste hotare. Prioritatea absolută a PL o constituie Unirea cu Romania și aderarea astfel a Republicii Moldova la Uniunea Europeană și NATO.

Integrarea europeană este pentru Partidul Liberal obiectivul major în politica sa internă și externă, promovat cu consecvență și determinare. Vom depune eforturi pentru a avansa în relațiile speciale cu partenerii strategici pe calea europenizării și dezvoltării Republicii Moldova.

PL optează pentru dezvoltarea social-economică a Republicii Moldova, prin cooperarea cât mai amplă cu UE într-un șir vast de domenii de interes comun, inclusiv în domeniile de bună guvernare, justiție, libertate și securitate, integrare comercială și cooperare economică sporită, politică de încadrare în câmpul muncii și socială, management financiar, administrare publică și reforma serviciului public, participarea societății civile, dezvoltarea instituțională, reducerea sărăciei și dezvoltarea durabilă.

PL pledează pentru dezvoltarea unor relații de colaborare cu organizațiile internaționale, care sunt importante pentru dezvoltarea Republicii Moldova. În același timp, PL va construi raporturi cu partidele politice și asociațiile politice internaționale, prin care să promoveze interesele Republicii Moldova și viitorul său democratic și european.

PL va contribui la construcția unor relații economice reciproc avantajoase cu o serie de state și organizații, care să sprijine ascensiunea economică a Republicii Moldova, de la periferia

economică a Europei, spre un stat care susține modernizarea și dezvoltarea industrială în baza tehnologiilor noi. Pledăm, în acest scop, pentru dezvoltarea unei diplomații economice eficiente și puternice.

PL va urmări ca Republica Moldova să se transforme dintr-un consumator de securitate, într-un producător de securitate, asumându-și obligații și contribuind, alături de partenerii săi occidentali, la susținerea păcii și dezvoltării în lume.

PL va dezvolta și aprofunda dialogul strategic și parteneriatele sectoriale cu SUA, ca partener și garant al unei Europe Unite, libere și democratice.

PL va coopera cu partenerii săi externi și interni la denunțarea extremismului politic, separatismului teritorial și mișcărilor radical-militarizate, utilizate de forțe imperiale împotriva noilor democrații din estul Europei.

PL va milita pentru forme eficiente și moderne de susținere a tuturor grupurilor diasporale cu origini din RM, stimulând dezvoltarea și conservarea tradițiilor etno-culturale, deopotrivă cu promovarea intereselor naționale ale RM în străinătate.

O altă prioritate a diplomației Republicii Moldova și a serviciului consular va fi protecția cetățenilor Republicii Moldova, în special a celor aflați la muncă peste hotare.

Direcțiile principale de politică externă ale Partidului Liberal sunt următoarele:

- Unirea cu Romania și aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană și NATO, implementarea rapidă a reformelor interne;
- avansarea și consolidarea Dialogului Strategic cu SUA, ca platformă - cadru lansată în martie 2014, scopul căruia este extinderea și aprofundarea priorităților comune, în vederea modernizării și occidentalizării RM, consolidării justiției, economiei de piață și democrației reprezentative. PL va pleda pentru dezvoltarea acestui parteneriat cu SUA după modelul altor țări - aliat cu SUA pe domeniile de maximă vulnerabilitate pentru RM (securitate și apărare, comerț și cercetare, energie și justiție);
- îndeplinirea integrală a angajamentelor internaționale, asumate față de Consiliul Europei și UE în domeniul dezvoltării și democratizării interne a Republicii Moldova și anume consolidarea instituțiilor democratice, respectarea drepturilor și libertăților omului, asigurarea independenței mass-media, garantarea independenței justiției, descentralizare etc;
- accelerarea reformelor în toate domeniile prevăzute în Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, care include și Acordul de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător cu Uniunea Europeană, ratificat de Parlamentul RM la 2 iulie 2014;

- semnarea acordurilor bilaterale de protecție a drepturilor cetățenilor Republicii Moldova aflați la lucru în statele Uniunii Europene și în alte state;
- valorificarea cadrului regional de cooperare oferit de UE, prin participarea activă la Parteneriatul Estic al Uniunii Europene și alte inițiative regionale;
- dezvoltarea unui Parteneriat Strategic European cu țările și regiunile europene, valorificarea cunoștințelor și experienței lor în procesul de aderare la UE și a relațiilor acestui partener special în cadrul UE;
- dezvoltarea unui parteneriat reciproc avantajos cu vecinul din est, Ucraina, susținerea ei în războiul inegal și hibrid dus de Federația Rusă împotriva acesteia, soldat cu anexarea ilegală a Crimeii, a regiunilor Donetsk și Lugansk, precum și cu destabilizarea permanentă politică și socială a Ucrainei;
- PL susține un dialog realist cu Federația Rusă, în baza respectării principiilor stabilite în Tratatul de bază semnat în 2001 – a independenței, suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova. În acest sens, rămânem fermi pe poziția conform căreia retragerea completă a tuturor trupelor de ocupație, munițiilor și echipamentelor ruse din Republica Moldova va contribui la stabilirea unui climat de siguranță pentru cetățeni, la soluționarea conflictului din raioanele de est ale Republicii Moldova. Înlocuirea forțelor de menținere a păcii existente cu o misiune civilă internațională, necesară în scopul edificării încrederii și garantării unei soluții pașnice a conflictului;
- diversificarea surselor și piețelor de energie, ceea ce ar elimina dependența de un singur furnizor;
- Federația Rusă, care a utilizat aceste resurse în scopuri politice; sporirea securității aprovizionării cu energie, dezvoltarea infrastructurii corespunzătoare, sporirea integrării piețelor și ajustarea reglementărilor cu elementele cheie ale acquis-ului comunitar al UE, promovarea eficienței energetice și utilizarea surselor de energie regenerabile;
- respectarea angajamentului RM și UE de a implementa Tratatul Comunității Energetice;
- utilizarea condițiilor preferențiale pe care le-a oferit UE pentru promovarea economiei Republicii Moldova;
- diversificarea piețelor de desfacere pentru produsele autohtone;
- implementarea Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului NATO-Republica Moldova (IPAP) actualizat, informarea veridică a populației privind rolul și importanța NATO în procesul de democratizare a Republicii Moldova și a indispensabilității aderării la NATO în procesul de integrare europeană. Examinarea, în perspectivă medie și lungă, a inițierii negocierilor asupra Foii de Parcurs (MAP) pentru aderarea Republicii Moldova la NATO;

- promovarea unei diplomații moderne și eficiente, care să implementeze prioritățile enumerate și a unui serviciu consular care să lucreze în interesul cetățenilor Republicii Moldova;
- sporirea eficienței și a resurselor alocate diplomației economice internaționale;
- modernizarea și creșterea eficienței serviciului diplomatic al RM. Recalibrarea prezenței misiunilor diplomatice în conformitate cu criteriile de reprezentare geografică și contribuție la reprezentarea politică, economică și culturală a RM;
- sporirea rolului RM de contribuitor la dezvoltarea internațională după modelul altor state vecine (balticii, central și est-europenii), în scopul dezvoltării modelului democratic, a mecanismelor de piață și solidarității contra pericolelor internaționale;
- negocierea unor regimuri facilitate de vize cu SUA, Canada, țările Americii Centrale și Latine.

XII. TEHNOLOGIA INFORMAȚIEI ȘI COMUNICAȚIILOR

Tehnologia Informației și Comunicațiilor (TIC) reprezintă platforma de modernizare și creștere economică a societății, platformă care va contribui în mod plener la garantarea dreptului la viață, libertate și proprietate a cetățeanului, inclusiv prin limitarea prerogativelor statului și ale altor categorii de putere, oricare ar fi forma și modul lor de manifestare.

Reieșind din valorile liberale de fortificare a pieței concurențiale libere și de dezvoltare socială, Partidul Liberal consideră sectorul TIC ca fiind forța motrice a progresului economic.

În baza dezvoltării sectorului TIC, liberalii vor contribui la materializarea valorilor liberale fundamentale - libertatea și creativitatea individuală, responsabilitatea și independența personală, respectul drepturilor indivizilor și egalitatea în fața legii.

Partidul Liberal consideră instrumentele și tehnicile domeniului TIC absolut indispensabile pentru garantarea libertății de gândire a cetățenilor, pentru asigurarea liberului schimb de idei, dezvoltarea economiei de piață în baza inițiativei private și a unui sistem transparent de guvernare.

Principalele obiective ale Programului PL vizează implementarea prevederilor europene cu privire la Agenda Digitală, alinierea la cadrul legislativ UE cu privire la comunicații în bandă largă, accesul la informații publice, identitate electronică, protecția datelor cu caracter personal, implementarea soluțiilor de interoperabilitate în conformitate cu cadrul european.

În consecință, pentru dezvoltarea sectorului TIC, Partidul Liberal va asigura:

- impulsionează dezvoltării societății, bazate pe cunoaștere, iar ca rezultat, implementarea soluțiilor TIC pentru o guvernare eficientă, crearea conținutului digital și digitizarea

conținutului existent, implementarea serviciilor electronice în sănătate, educație, mass-media și cultură, protecția socială și familie, sporirea gradului de securitate informațională, protecția datelor personale și a vieții private;

- modernizarea sistemului educațional în domeniul TIC, prin îmbunătățirea standardelor educaționale, crearea de parteneriate cu companii private, centre de excelență și laboratoare inovatoare pentru pregătirea specialiștilor de înaltă calificare;
- asigurarea liberei concurențe pe piața comunicațiilor electronice, poștale și a industriei TIC, tratarea egală a tuturor agenților economici din sectorul TIC, asigurarea principiului neutralității tehnologice;
- un cadru legal și instituțional adecvat și o bază tehnologică favorabilă dezvoltării domeniilor economiei, bazate pe noile tehnologii;
- sporirea numărului de locuri de muncă, bazate pe utilizarea TIC, prin crearea parcurilor TIC și de inovație, atragerea de investiții și tehnologii, încurajarea lansării și dezvoltării de companii noi, dezvoltarea și promovarea capacității de export a sectorului;
- un cadru fiscal propice dezvoltării afacerilor în domeniul TIC, de producere și comercializare a produselor informatice autohtone;
- transparența în utilizarea mijloacelor bugetare și ajutoarelor externe alocate în scopul dezvoltării societății informaționale.

Pentru materializarea acestor intenții, Partidul Liberal va susține următoarele direcții de acțiune:

- e-guvernarea privită prin prisma regândirii organizațiilor și proceselor, asigurarea interoperabilității și implementarea tehnologiilor Cloud, susținerea inițiativei Open Data - punerea la dispoziția publicului de date accesibile, reutilizabile și redistribuibile;
- promovarea și aplicarea tehnologiilor de procesare inovativă a sistemelor de tip Data Mining, OLAP și Knowledge Management, pentru a asigura optimizarea proceselor de luare a deciziilor și pentru a facilita analiza informațiilor din administrația publică;
- implementarea controalelor de securitate în conformitate cu cele mai bune practici în domeniu și a reglementărilor naționale și Europene privind protecția datelor cu caracter personal, precum și auditarea periodică a acestora;
- promovarea și implementarea sistemelor colaborative on-line, instrumentelor și serviciilor electronice participative la inițiative publice sau guvernamentale pentru persoane și mediul de afaceri, stimularea cetățenilor în generarea de conținut digital;
- eficientizarea activității centrelor de date și dezastru, servicii informatice și suport pentru realizarea mediului comun informațional al instituțiilor administrației publice, care să permită accelerarea semnificativă a proceselor de luare a deciziilor la toate nivelurile, prin utilizarea mai eficientă a sistemelor TIC de planificare și suport de decizie;

- sporirea nivelului de disponibilitate a serviciilor în bandă largă pentru cetățeni și întreprinderi, prin dezvoltarea infrastructurii de bandă largă, urmărind încadrarea în gradul de acoperire și standardele de calitate UE, modernizarea rețelelor de broadband (NGA-FTTH) cu asigurarea cerințelor tehnice impuse de Agenda Digitală 2020.

XIII. CONTROLUL ACTIVITĂȚII PARLAMENTULUI, GUVERNULUI ȘI PREȘEDINTELUI REPUBLICII MOLDOVA DE CĂTRE CETĂȚENI

Cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și libertățile consacrate prin Constituție: dreptul la viață, la libertatea conștiinței, a credinței, la libera exprimare, dreptul la apărare, la învățătură, la ocrotirea sănătății, dreptul la proprietate privată, la muncă etc. Acestea și alte drepturi sunt traduse în viață de către cele trei puteri: legislativă, executivă și judecătorească.

Mecanismul controlului puterii judecătorești există. Părțile interesate pot exercita căile de atac în instanțele superioare, inclusiv Curtea Europeană pentru Drepturile Omului ca ultimă instanță. Însă mecanismul controlului asupra puterii legislative, executive și a Președintelui Republicii Moldova este insuficient, deoarece deputații aleși nu întotdeauna apără interesele celor care i-au votat. De aceea, PL consideră că cetățeanul trebuie să dispună de dreptul constituțional de a sesiza Curtea Constituțională.

Numai Curtea Constituțională este garantul supremației Constituției. Garantarea prin Constituție a dreptului cetățenilor de a sesiza în Curtea Constituțională legile și hotărârile Parlamentului, hotărârile și ordonanțele Guvernului, decretele Președintelui Republicii Moldova, va deveni în realitate un mecanism democratic, prin care alegătorii vor controla puterea, solicitând anularea legilor, hotărârilor, ordonanțelor și decretelor adoptate nu în interesul statului, societății și al cetățenilor, ci în interesul celor de la putere, al oligarhiei politice și economice.

**Președintele partidului
Dorin CHIRTOACĂ**